

DE

1942 - TRIDESET LET - 1972

DELAVSKA ENOTNOST

15. JULIJA 1972 - ŠT. 28 - L. XXIX

M Mercator **461** PRODAJALN

V PROIZVODNEM IN TRGOVSKEM PODJETJU SLOVENIJA VINO LJUBLJANA SE Z VSO RESNOSTJO PRIPRAVLJAJO NA USTANOVITEV TOZD

Mala revolucija velikega pomena

Utrditev podjetja, zmanjšanje vpliva lokalističnih teženj, investiranje na ekonomskih osnovah in dejansko odločanje zaposlenih o rezultatih dela so glavni vzvodi za reorganizacijo podjetja in ustanovitev TOZD

Ljubljansko podjetje SLOVENIJA VINO že dolgo ni več gospodarska organizacija, ki bi se ukvarjala samo s proizvodnjo, predelavo in prodajo vina, alkoholnih in brezalkoholnih pijač, temveč je z vrsto integracijskih procesov v zadnjem desetletju prerasla v svojevrsten kombinat z obrati po vsej državi, razen v Črni gori. V Sloveniji vonu prispevajo alkoholne pijače k skupnemu uspehu manj kot polovico, raznovrstni kmetijski proizvodi in brezalkoholne pijače pa vsak po dobro četrtno. Morda bo zanimiv podatek, da je med 2000 delavci le 53 % zaposlenih v Sloveniji, da pa je kolektiv podjetja Slovenija vino lani pridelal, vzgojil ali kako drugače proizvedel 840 vagonov grozdja, 999 vagonov sadja, 616 vagonov poljedelskih proizvodov, 221 vagonov žive, 4019 vagonov alkoholnih pijač za domači in 1841 vagonov za tuji trg, razen tega pa še 4625 vagonov brezalkoholnih pijač za domači trg. Vrednosti realizacije na domačem trgu ne bi omenjali, ker je nesporno zanimivejši podatek o izvozu: s 4,6 milijoni dolarjev se Slove-

nija vino uvršča tudi med najmočnejše jugoslovanske izvoznike v svoji panogi.

Za zdaj so proizvodni in drugi obrati podjetja Slovenija vino organizirani po teritorialnem načelu, vsega skupaj jih je 18, po obsegu pravic in pristojnosti pa se delijo v dve skupini: na samostojne organizacije z lastnim žiro računom, lastnimi skladi in statusom pravne osebe, ter na obrate, ki nimajo statusa pravne osebe in so tudi njihove samoupravne pristojnosti manjše. Ne glede na značaj in obseg teh pristojnosti je za podjetje kot celoto značilno, da so za vsako izmed 18 enot že doslej vodili ločene evidence, ki so vplivale na čiste račune med njimi in kar edino je omogočalo ne le obstoj, temveč tudi razmah tega očitno jugoslovanskega podjetja. Naj še povemo, da so že doslej tudi obrati z manjšimi samoupravnimi pravicami v mejah sklepov in načelne politike centralnega delavskega sveta in upravnega odbora podjetja dejansko samostojno odločali tako o delitvi osebnih dohodkov kot o uporabi skladov skupne porabe in o investicijah, čeprav so bila vsa ta sredstva v bistvu centralizirana.

„Po novem“, upošteva priprave za uvedbo temeljnih organizacij združenega dela, bo seveda drugače. (Nadaljevanje na 4. strani)

Povsem normalno je, da družbenopolitična aktivnost z julijem zamre, da je edino resnično aktualno vprašanje tega časa - kam in kako na dopust. Seveda pa to še ne pomeni, da bi tako moralo biti vsako leto - se pač primeri, da včasih nenormalno postane normalno.

Tudi letos je tako: kljub dopustniškemu razpoloženju bomo morali sindikati v prihodnjih tednih razviti intenzivno družbenopolitično dejavnost in vanjo pritegniti kar največ članstva, saj nas k temu silijo trije nadvse pomembni dogodki. Najprej sprejem srednjeročnega programa razvoja naše republike, nato uveljavitev novega sistema invalidsko-pokojninskega zavarovanja in slednjič - sprejem kodeksa samoupravljavcev.

In v vseh treh primerih so sindikati živo zainteresirani, da bi

bile uveljavljene rešitve čim boljše. Ničkolikokrat smo v preteklosti zatrjevali, da pomanjkanje razvojnega načrta hromi prizadevanja proizvajalcev v delovnih organizacijah, da kot družba preveč slepo tavamo v prihodnost. Velja se spomniti, da smo še v bližnji preteklosti sindikati načenjali nekatera vroča vprašanja, kot denimo delovno dobo, beneficirani delovni staž in mnoga druga. In slednjič: že na II. kongresu samoupravljavcev Jugoslavije smo sprejeli sklep, da pripravimo in uveljavimo dokument, ki bo uzakonil vse dosedanje pozitivne izkušnje v razvoju samoupravnih razmerij in vrednot, hkrati pa tudi nakazoval medsebojne odnose v združenem delu tudi v prihodnosti.

Potemtakem v sindikatih nismo le zainteresirani, da bi bile rešitve kar najboljše, v nepo-

sredni preteklosti smo tudi sami sebi dali nalogo, da bomo ustvarjalno sodelovali pri iskanju najboljšega.

Tako se nam torej kljub dopustniškemu času in vzdušju obeta dolgo vroče poletje. Priložnosti, da vplivamo na odločitve, namreč v nobenem primeru ne smemo zamuditi. Zdaj je tudi čas, da se borimo za uveljavitev stališč, za katera smo se doslej zaman potegovali, čeprav so bili naši argumenti še tako trdni. Da je po toči zvoniti prepozno, sicer vemo vsi, očitno pa je, da se tega še nismo vsi tudi ovedli. Kako si sicer razlagati molk in odlašanje prenekatere sindikalne organizacije!

Naravnost rečeno: čeprav sredi poletja se bo vendarle treba čimprej lotiti nekaterih hudo vročih tem!

S. B.

V OKVIRU

Obeta se dolgo vroče poletje

Na tekmi

Foto: DUŠAN ŠUŠTARŠIČ

SINDIKAT GRADBENIH DELAVCEV SLOVENIJE V AKCIJI ZA INTEGRACIJO GRADBENIŠTVA

EDEN ALI VEČ PETELINOV NA DOMAČEM DVORIŠČU?

Poldrugo leto se slovenske delovne organizacije gradbeništva pogovarjajo o integraciji, vendar »ne pridejo skupaj« ● Tam, kjer so odpovedali drugi, je Sindikat gradbenih delavcev Slovenije svetoval, kako naj bi se lotili dela, da bi se lahko prikopali do rezultatov

Naj začnemo z ugotovitvijo, ki bo nalezla na burno nasprotovanje delovnih organizacij slovenskega gradbeništva, njihovih poslovnih in drugih združenj, vendar jo moramo zapisati, ker je žal točna: več kot poldrugo leto v različnih okoljih, pod okriljem različnih pobudnikov in organizatorjev potekajo razprave o tesnejši povezanosti in integraciji vseh panog slovenskega gradbeništva, vendar ni mogoče govoriti o nobenem pomembnejšem rezultatu, ki bi vsaj nakazoval pot hitrejšega razvoja tehnologije in boljše organiziranosti te panoge, s tem pa tudi pot večje konkurenčnosti in reproduktivne sposobnosti te panoge. Če pa se vprašamo, zakaj gradbeniki vseh panog in dejavnosti „ne pridejo

skupaj“, je odgovor bolj ali manj jasan: enostavno zato ne, ker bi se radi povezovali med seboj tako, da bi se v sedanjem načinu, organizaciji dela in tehnologiji spremenili čim manj, da bi, skratka, vsakdo ostal edini petelin na svojem dvorišču. Drugače povedano: sporazumeti se enostavno ne morejo samo zato, ker si bodisi narobe razlagajo namene in cilje združevanja bodisi jih nočejo razumeti. Pri slednjem jim praksa celo daje prav, kajti ob vsem govorenju o nujnosti povezovanja in o škodi, ki lahko nastane, če se zapirajo vsak v svoj krog, sta v zadnjem desetletju v Sloveniji propadli le dve manjši gradbeni podjetji, ki pa bi se tej usodi tudi lahko izognili, če bi imeli vsaj malo spretnejše vodstvo.

SINDIKAT GRADBENIH DELAVCEV V KONKRETNI AKCIJI

Z namenom, da bi izšli iz sedanjega neorganiziranosti gradbeništva, je RO sindikata gradbenih delavcev pred kratkim imenoval posebno komisijo za razvoj gradbeništva, ki razen drugega predstavlja tudi organ, v katerem se povezujejo teorija, praksa in politično delo. Ta komisija se je prejšnji petek sestala na svoji prvi seji v Preddvoru.

Člani komisije so v daljši in dokaj živahni razpravi poudarili, da edine oblike povezovanja in integracije v gradbeništvo ne bi smeli videti v fizičnem združevanju podjetij, temveč v vseh tistih oblikah vodoravnega in navpičnega povezovanja, ki bi lahko vplivale na hitrejši razvoj tehnologije in na boljšo organiziranost vseh panog gradbeništva. Naravnost nemogoče in nesprijemljivo pa je, da pone-

(Nadaljevanje na 2. strani)

vreme ni zanesljivo

zanesljiv je

indip

pravi naslov za denarne zadeve ljubljanska banka

Minulo sredo se je v Domu sindikatov v Ljubljani sestel odbor za trgovino pri republikanskem odboru Sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije. Člani pododborja so obravnavali srednjeročni načrt razvoja Slovenije, predlog sprememb samoupravnega sporazuma v trgovinski dejavnosti in poslušali informacijo o davčni politiki v trgovini. S svojimi stališči o omenjenih problemih bo pododbor seznanil predsedstvo Republiškega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije.

ILIRSKA BISTRICA

O dopolnilih

Uveljavljanje ustavnih dopolnil je bila osrednja tema pogovora na zadnji seji medobčinskega odbora sindikata gradbenih delavcev za obalo ter sežansko, postojnsko in ilirskobistriško občino. Seja je bila minulo sredo v Ilirski Bistrici. Odbor je sklenil, da se bo zavezal, da bi bili gradbeni delavci čim bolj seznanjeni s pomenom in vsebino ustavnih dopolnil. Če bo potrebno, bo pripravil tudi bilten, s katerim jim bo to tematiko približal na čim bolj preprost in razumljiv način. To bi seveda bil le pripomoček za razprave v kolektivih in za delo komisij za TOZD. Odbor bo tudi ocenil, v katerih delovnih organizacijah je treba komisijam pomagati pri njihovem delu.

MESTNI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV V PROMETU IN ZVEZAH LJUBLJANA O GOSPODARJENJU

NALIJMO SI ČISTEGA VINA!

Ugotoviti ter obsoditi sile in dejavnike, ki se upirajo izvajanju stabilizacije in ki iščejo vzroke za slabo gospodarjenje samo v neurejenih družbenoekonomskih pogojih gospodarjenja • Iz samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov je treba »počistiti« vse, kar še povzroča razlike v plačilu za enako delo

Mestni odbor sindikata delavcev v prometu in zvezah Ljubljana je na svoji zadnji plenarni seji obširno razpravljalo o gospodarjenju prometnih kolektivov Ljubljane v minulemu letu ter o dosedanjem izvajanju samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

V razpravi o gospodarjenju so člani plenuma ugotovili, da so bili v minulemu letu doseženi še kar ugodni rezultati, v katerih se izražajo tako prizadevanja kolektivov kot tudi vpliv administrativnih ukrepov za stabilizacijo gospodarjenja. Rezultati pa bi bili lahko neprimerno boljši, če bi se v naši družbi že priklopali do celovitih in dolgoročnih ekonomskih rešitev z ene ter vsaj do zasnovane prometne politike z druge strani. Ker z

urejanjem teh vprašanj v naši družbi še kar naprej odlašamo, neustrezne sistemske rešitve in iz njih izvirajoči problemi pri delavcih že povzročajo razmišljanje, da ne gre za objektivne težave in neznanje, temveč tudi za zavesten odpor uresničevanju stabilizacijske politike pri vseh tistih dejavnostih, ki jim sedanje stanje pač ustreza, saj jim ohranja privilegirani položaj. Zaradi tega plenum MO sindikata delavcev v prometu in zvezah Ljubljana zahteva takojšnjo identifikacijo vseh, ki zavirajo stabilizacijo ter terja najobsežnejše ukrepe proti njim.

Plenum je tudi ugotovil, da vodstva nekaterih delovnih organizacij skušajo prevaliti vso krivdo za slabe ali vsaj nezadovoljive poslovne rezultate na neurejene družbeno-ekonomske

pogoje gospodarjenja, čeprav bi najvažnejše vzroke za take rezultate pravzaprav morali iskati v svojem slabem gospodarjenju. Takšno prikrivanje resničnih vzrokov in prelaganje bremena na druge je plenum mestnega odbora sindikata delavcev v prometu in zvezah Ljubljana obsodil z vso odločnostjo. Zato pa je tudi sklenil, da se bo v prihodnje še bolj intenzivno kot doslej zavzemal za urejanje sodobne organizacije dela in poslovanja, za sodobno kadrovske politike, za ugotavljanje resničnih vzrokov slabega gospodarjenja, za povečanje samoupravnega internega nadzora in za dosledno uresničevanje načel stabilizacije v vseh delovnih skupnostih.

ODPRAVLJATI NAPAKE V SPORAZUMIH!

Ko so člani plenuma MO sindikata delavcev v prometu in zvezah Ljubljana analizirali dosedanje delovanje samoupravnih sporazumov, so ugotovili marsikaj, kar smo že lahko slišali v dosedanjih razpravah, k vsemu temu pa so dodali tudi precej izvirnih pobud. Naštetimo le nekatere izmed njih!

V sistem samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov bi morali na primeren način vključevati tudi tako imenovane ostale dohodke občanov, pridobljene izven delovnega raz-

merja. Pri valorizaciji osebnih dohodkov bi morali opustiti delitvena razmerja iz leta 1970 kot kriterij za usmerjanje in delitev dohodka, zato pa naj bi ustreznejša merila oblikovali na osnovi vseh elementov in kriterijev za določanje faktorja stimulacije. Zavoljo naraščanja cen in življenjskih stroškov bo treba sporazume dopolniti s so-

cialnimi korektivni, ki bi delovali v breme skladov solidarnosti, izvesti valorizacijo kalkulativnih osebnih dohodkov ter povečati raven najnižjih zaslužkov z vsemi ekonomskimi akcijami in ukrepi, ki bi lahko prišli v poštev. Slednjič, izkušnje kažejo, da se značaj dela v prometu in zvezah tolikanj razlikuje od drugih dejavnosti gospodarjenja, da bo samo zaradi tega potrebno temeljito proučiti določila sporazumov, ki govore o plačilu za delo ob nedeljah in praznikih.

-mG

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Zaradi daljše adaptacije obrata mi je delovna organizacija začasno preskrbela delo v drugi delovni organizaciji, v kar sem privolila. Svojo delovno knjižico sem že predložila novemu podjetju, vendar sem skoraj hkrati našla drugo zaposlitev, tako da sploh nisem začela delati. Zahtevala sem svojo delovno knjižico in sklenila delovno razmerje s povsem drugim podjetjem. Na mojo zahtevo po izplačilu nadomestila za letošnji dopust in regres zanj, sem od svojega prejšnjega podjetja dobila odgovor, da mi le-to ne gre, češ da sem samovoljno prekinila delovno razmerje. Prosim, da mi odgovorite, kdo ima prav: jaz ali podjetje, ki mi odklanja nadomestilo za dopust in regres?

B. Z. — Ljubljana

ODGOVOR:

Tokrat ima podjetje prav; če bi sami odpovedali delovno razmerje z ustreznim izstopnim rokom, bi imeli pravico zahtevati letni dopust in regres, ker pa ste zapustili podjetje brez odpovednega roka, do dopusta niste upravičeni. Še manj ste upravičeni do nadomestila za dopust, saj tega zakon sploh ne priznava. Delavec lahko dopust le izrabi in mu gre v tem času tudi nadomestilo zanj. Če

Eden ali več petelinov na domačem dvorišču?

(Nadaljevanje s 1. strani)

kod zagovarjajo le fizične integracije, po možnosti zaokrožene po regijah, kar naj bi združena podjetja avtomatično obvarovalo pred konkurenco od drugod, ne da bi pri tem vsaj s prstom mignila za izboljšanje lastne tehnologije in organizacije dela. Prav tako je težko razumljivo, da na primer podjetja gradbene operative, ki jim po njihovih zatrilih ne manjka dela, ampak jih pritiska le pomanjkanje različnih gradbenih materialov, kreditirajo kupce, niso pa pripravljena izdatneje podpreti modernizacijo industrije gradbene materiala, kar bi bilo najprej obojestransko, v končni posledici pa koristno tudi s širšega družbenega stališča. Ker pa vsak gleda predvsem nase in na lastne koristi, je trenutno že umestna trditev, da bi ob sedanji neorganiziranosti in nepovezanosti slovenskega gradbeništva le s težavo, ob nepotrebno visokih stroških in še drugih negativnih posledicah izpolnili naloge, ki jih pred gradbeništvo zastavlja srednjeročni načrt razvoja naše republike.

Da ne bi kdorkoli rekel, da so se tudi člani komisije za razvoj gradbeništva pri RO sindikata gradbenih delavcev Slovenije izživljali v ponavljanju bolj ali manj znanih načelnih ugovitvev, samo še dvoje zaključnih misli:

- posebna delovna skupina, sestavljena iz članov te komisije, bo izdelala model povezovanja slovenskega gradbeništva v kompleksno celoto. Ta model bo pripravljen v več inačicah in bo v osnovi nakazoval izhodišča, načela in cilje integracije gradbeništva v naših razmerah;
- druga delovna skupina pa bo izdelala model delitve dohodka delovnih organizacij med temeljne organizacije združenega dela in skupne sklade podjetij. Tudi ta model bo izdelan v več inačicah. Z njim želi RO Sindikata gradbenih delavcev

Slovenije pomagati vsem podjetjem v pripravah na uresničitev ustavnih dopolnil in ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela, ki se zvečine zatikajo prav ob vprašanju, kako deliti dohodek v temeljni organizaciji združenega dela in kako povezovati interese teh enot v skupni interes delovne organizacije.

NAMESTO KOMENTARJA

Tam, kjer so odpovedali vsi drugi, ki so v naši republici odgovorni za razvoj gradbeništva — preveč jih je, da bi jih naštevali — zdaj torej nastopa sindikat. Želeti je, da bi vsaj njegova pobuda padla na plodna tla. Ne glede na uspeh pravkar omenjenih prizadevanj RO Sindikata gradbenih delavcev Slovenije pa ostaja odprto vprašanje, ki se z njim ne srečujemo prvič, strnili pa bi ga lahko nekako takole:

Ali je res sindikat tisti, ki mora s konkretnimi predlogi in modeli dati ton in usmeritev posameznih političnih, gospodarskih, socialnih in drugih akcij, ali pa bi bilo bolj prav, če bi ob vseh takih zadevah postavili na zatožno klop vse tiste, ki po svoji službeni dolžnosti odgovarjajo za posamezna področja dela in gospodarjenja, vendar teh nalog ne opravljajo tako, kot bi od njih pričakovali.

M. GOVEKAR

VELENJE

Te dni je odpotovala v Ulm v Zvezno republiko Nemčijo na povabilo tamkajšnje krajevne uprave sindikata IGM delegacija Občinskega sindikalnega sveta Velenje. Med obiskom v Zvezni republici Nemčiji bodo Velenjčani obiskali več podjetij, s predstavniki krajevne uprave sindikata IGM pa bodo nadaljevali pogovore o sodelovanju obeh sindikalnih organizacij pri razreševanju problemov, ki tarejo zaposlene s področja Velenja v ZR Nemčiji. Izoblikovali bodo tudi predlog za sodelovanje sindikatov iz Ulma in Velenja.

(vš)

Po programu!

● Stališča MS ZS Ljubljana o uresničevanju programa gradnje vrtcev in osnovnih šol v Ljubljani

Predsedstvo ugotavlja, da je upravni odbor sklada za gradnjo vrtcev in osnovnih šol zelo odgovorno pristopil k pripravam za izvedbo programa gradnje osnovnih šol in vzgojno-varstvenih zavodov v Ljubljani za leto 1972, zato njegovo delo in prizadevanja podpiramo.

Predsedstvo je bilo seznanjeno s problemi in težavami, ki spremljajo izvajanje tega programa, ki se kažejo predvsem v prizadevanjih lokalnih dejavnikov, da bi iztržili kar največ iz sredstev samoprispevka. Zato izražajo nezaupanje v montažne in cenene gradnje objektov. Nastopajo pa tudi idejni projekti, ki so dragi in bi jih morali iz finančnih razlogov zavrniti, saj moramo spoštovati program, sprejet na referendumu, in rokovnik gradnje.

Predsedstvo v zvezi s tem ugotavlja, da UO sklada ravna pravilno, ko zavrača drage projekte, čeprav pod pretnjo zakasnitve. Zakasnitev pa spričo obljub, ki smo jih dajali občanom ob pripravah na referendum, ne bi smelo biti, zato je potrebno storiti vse, da se odstranijo ovire, ki onemogočajo izvajanje programa po predvidenih terminih.

PODPIRAMO TOREJ CENENO IN FUNKCIONALNO GRADNJO — OB TEM PA JE TREBA IZVESTI PROGRAM V PREDVIDENIH ROKIH.

Predsedstvo meni, da je nujno potrebno zagotoviti redno obveščanje občanov o uresničevanju programa gradnje vrtcev in osnovnih šol, vsako zakasnitev in druga odstopanja od programa pa obrazložiti. Le na ta način bomo opravičili zaupanje, ki smo ga dobili na referendumu.

MILIVOJ VRABEC

kovinska galanterija, svetila
61001 Ljubljana
Petkovškovo nabrežje 47
telefon 314-367, p. p. 331

- Svetila, lestenice vseh vrst in barv izdeluje in prodaja po nizkih cenah.
- Pri nas kupljene lestenice po želji tudi montiramo na dom.

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

»Cestni zakon« pred ustavnim sodiščem

Zakaj je RO Sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije vložil predlog za presojo ustavnosti zakona o javnih cestah

V imenu RO Sindikata delavcev v prometu in zvezah v Sloveniji sta njegov predsednik Andrej Grahor in predsednik pododborja za cestno gospodarstvo Ivo Sisinger na tiskovni konferenci minuli torek obvestila novinarje tiska in RTV, da je RO Sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije pri Ustavnem sodišču SR Slovenije vložil predlog za presojo ustavnosti pred nekaj meseci sprejetega republiškega zakona o javnih cestah.

Kakor smo v našem listu že večkrat poročali in kot smo lahko slišali tudi na tiskovni konferenci, je RO Sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije že pred sprejetjem navedenega zakona opozarjal na več njegovih napak in pomanjkljivosti, ki bi v praksi lahko povzročile tudi obnovitev razmer, ki so vladale v času, ko so se obstajale uprave za ceste. Opozorila pa so bila zaman. Tako je bil v slovenski skupščini sprejet zakon, ki z ene strani omogoča republiški skupnosti za ceste neposredno vmešavanje v organizacijo in poslovanje obstoječih cestnih podjetij, torej dovoljuje in spodbuja krnitev samoupravnih pravic delavcev cestnega gospodarstva. Z druge strani pa slovenski zakon o jav-

nila Ustave SRS predložil Skupščini SR Slovenije zahtevo za izdajo zakona o spremembi zakona o javnih cestah. Po uradnih obvestilih o tem zahtevku še teče razprava v komisijah Izvršnega sveta in Skupščine SR Slovenije.

V teh nekaj mesecih, ki so minili od sprejetega zakona, smo se po besedah tovariša Grahorja v praksi že srečali z neposrednim vmešavanjem uradnikov še vedno obstoječega cestnega sklada SRS — le-ta bi moral s 1. 7. 1972 prerasti v Republiško skupnost za ceste, pa se to še ni zgodilo — v notranjo organizacijo cestnih podjetij do te mere, da so odredili, kje ne smejo biti organizirane delovne enote, oziroma, da so resno ovirali nastajanje temeljnih organizacij združenega dela v nekaterih cestnih podjetjih.

Razen tega smo prišli tako daleč, da je — čeprav brez javne razprave — praktično že sprejet statut republiške skupnosti za ceste, ki naj bi, sodeč po zakonu, mimo drugega uredil tudi status delavcev, zaposlenih v tehničnih enotah skupnosti za ceste. Ta statut pa ne vsebuje nobenih določil, ki bi tem delavcem zagotavljala kakršnekoli samoupravne pravice! Še več: uzakonjuje tudi tisto, na kar je sindikat jasno opozarjal, da bi se utegnulo zgoditi, pa je dobil odgovor, da vidi strahove, oziroma da si izmišlja probleme. Konkretno: zakon o javnih cestah določa, da mora cestno podjetje v svojem delu s skupnostjo za ceste skleniti pogodbo, ki mu nalaga zelo težke pogoje tako glede delovanja kot glede nadzora nad rezultati njegovega dela. Tehnične službe in enote v sestavi skupnosti pa opravljajo delo brez pogodbe, brez lastne skrbi za sredstva, brez obračuna in brez nadzora! Dejanski položaj tehničnih enot in tehničnih služb republiške skupnosti za ceste je torej dejansko tak, kot je bil v času, ko v cestnem gospodarstvu še nismo poznali samoupravljanja in ko so obstajale uprave za ceste.

Še nekaj! Na podlagi statuta republiške skupnosti za ceste, ki ni prišel v javno razpravo, vendar je bil vseeno sprejet, torej na podlagi statuta, o katerem niso mogli spregovoriti ljudje, čeprav bo urejal njihove medsebojne odnose, v aparatu še obstoječega Cestnega sklada SRS že govore o številu delavcev in opremi tehnične enote za vzdrževanje prve slovenske avtoceste med Vrhniko in Razdrtim. V ta namen so odgovorni

predstavniki Cestnega sklada SRS že poslali na šolanje v inozemstvo bodoče vodilne delavce navedene tehnične enote in predvideli nakup potrebne opreme v vrednosti nekaj milijard starih dinarjev. Nihče ne trdi, da vse to ni ali da ne bo potrebno, gre le za to, da o tako pomembnih stvareh odločajo posamezniki, ki se že vidijo na vodilnih mestih tudi v okviru republiške skupnosti za ceste in ki jim, omenjeni zakon o javnih cestah dejansko omogoča tako ravnanje.

Vse to pa so tudi vzroki, ki utemljujejo ustavni spor, za katerega se je, potem ko je izkoristil vsa redna sredstva, odločil RO Sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije. Kakor smo izvedeli na tiskovni konferenci, se bodo zahtevi sindikatov za presojo ustavnosti zakona o javnih cestah pridružila vsaj še štiri, če že ne vseh sedem slovenskih cestnih podjetij. mG

BIOGRAFIJE

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE BO V SVOJI POPULARNI ZBIRKI V LETU 1972 IZDALA TROJE PRIVLAČNIH DEL

Jan Severin: **MORNAR BREZ JADER** (Roman o J. Ressleru)

Češki pisatelj Jan Severin je zaslovel z biografskim romanom o Josipu Ressleru, izumitelju ladijskega vijaka, krogljenega in valjenga ležaja itd. Knjiga »Mornar brez jader« je pretresljiva zgodba o izumitelju, ki mu življenje do konca njegovih dni ni prizaneslo z osebnimi stiskami in z nerazumevajočim okoljem.

Za slovenskega bralca bo roman zanimiv še posebej zato, ker je Ressel (1772—1858) preživel večino svojega življenja na slovenski zemlji: v Pteterjah na Dolenjskem, v Istri, v Trstu in v Ljubljani, kjer je tudi pokopan.

Werner Maser: **ADOLF HITLER** (Legenda — mit — resničnost)

Rezultat več kot dvajsetletnega dela nemškega avtorja dr. Wernerja Maserja je knjiga o Adolfu Hitlerju, ki je izšla v izvirniku novembra lani, trenutno pa jo prevajajo že v več kot 15 jezikov. Knjiga se od ostalih Hitlerjevih biografij razlikuje predvsem po svoji znanstveni interpretaciji in velikem številu novih, doslej nedostopnih dokumentov. Avtor jemlje pod kritično lupo vse, kar je bilo doslej napisano o Hitlerju; knjiga v resnici predstavlja eno najbolj zanesljivih dokumentiranih biografskih del.

E. R. Chamberlin: **GREŠNI PAPEŽI**

Knjiga Angleža Chamberlina prinaša biografije sedmih »grešnih papežev«. (Janez XII., Benedikt IX., Bonifac VIII., Urban VI., Aleksander VI., Leon X. in Klement VII.), o katerih pisec meni, da niso bili — kar se njihovega življenja in ravnanja tiče — ne enkratni ne tipični za cerkev, pač pa so v hlastanju po posvetni oblasti in zadovoljevanju osebnih strasti povzročili velike spremembe v njej. Posebnost te knjige je, da se kljub znanstveni zasnovi bere kot napet roman, dogodki sami so tako dinamični, da avtorju pravzaprav sploh ni bilo treba »fabulirati«. Za vse tri knjige založba razpisuje

SUBSKRIPCIO, ki traja do izida knjig.

Cena za vse tri knjige: platno 270.— din, polusnje 310.— din. Založba nudi možnosti odplačila v mesečnih obrokih po 30.— din. V prihodnji bodo knjige znatno dražje.

Naročila sprejemajo vse knjigarne in zastopniki založbe, izpolnjeno naročnico pa lahko pošljete na naslov

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
61000 LJUBLJANA, Mestni trg 26

S PLENARNE SEJE OBALNEGA SINDIKALNEGA SVETA V KOPRU

Z enotno in načrtno akcijo

Če bodo na obalnem območju v naslednjih petih letih zgradili vsaj 3.000 stanovanj, je upanje, da čez deset let ne bo nobene družine brez stanovanja ● Sindikati bodo podprli vsako akcijo za razreševanje materialnih in kadrovskih problemov v šolstvu, če bo enotno programirana in če bo izhajala iz skupnih potreb in možnosti vseh treh obalnih občin ● Dva predloga obalnih sindikatov: kongres slovenskih sindikatov naj bi bil v Kopru, tudi v prihodnje pa naj bi jih vodil Tone Kropušek

Za zadnjo plenarno sejo pred poletnimi počitnicami, bila je prejšnji četrtek v Izoli, je Obalni sindikalni svet Koper pripravil nenavadno obsežen, vendar zelo aktualen dnevni red. Odločil se je namreč za razpravo o srednjeročnem razvoju stanovanjskega gospodarstva na obalnem območju, za obravnavo materialnega položaja in drugih vprašanj razvoja osnovnega in srednjega šolstva na obali ter, slednjic, še za analizo dosedanjih vsebinskih, kadrovskih in drugih priprav na bližnji kongres slovenskih sindikatov.

ČEZ DESET LET — STANOVANJE ZA VSAKO DRUŽINO!

Če naj bi v naslednjih petih letih rešili najbolj kritične stanovanjske probleme v občinah Izola, Koper in Piran, bi v tem času na slovenskem obalnem območju morali zgraditi vsaj 3100 novih stanovanj. Če bi jih dejansko zgradili in če bi tudi kasneje nadaljevali vsaj s takim tempom gradnje, sicer dvakrat večjim od sedanjega, bi čez deset let lahko ugotovili, da na obalnem območju ni več družine brez stanovanja.

Program je zelo ambiciozen saj se sindikati razen za občut-

predvsem na blokovno gradnjo, je treba mobilizirati vsa razpoložljiva sredstva, zlasti pa denar zasebnikov. Namenski prispevek za stanovanjsko gradnjo mora znašati vsaj 5 % od bruto osebnih dohodkov in v nobenem primeru, tudi če bi bil v posameznih podjetjih občutno višji, ne sme biti obremenjen s kakršnimikoli dajatvami.

OB NAPREDKU TUDI ZAOSTAJANJE

Ni še tako dolgo tega, ko so na obalnem območju ugotavljali, da imajo, oziroma da vzgajajo več in boljše kadre, kot pa jih je v drugih občinah primorske regije. Čeprav so v preteklosti veliko vlagali v razvoj šolstva in šolanje kadrov ter pri tem dosegli precejšnje uspehe, pa so napredovali tudi drugod; v nekaterih primorskih občinah celo hitreje kot na obalnem območju, kjer šolstvo spet občutne zaostaja za potrebami.

Če naj bi na obalnem območju razrešili prostorsko stisko v šolstvu, značilno še zlasti za podeželske kraje, če hočejo zagotoviti zadostno število res sposobnih učiteljev, profesorjev in drugih vzgojiteljev, je nujna načrtna, hkratna in vsaj srednjeročna politika razvoja na teh dveh področjih. Z njo pa bi dosegli malo ali nič, če ne bi izhajala iz skupnih potreb in možnosti vseh treh občin obalnega območja, so poudarili na plenarni seji Obalnega sindikalnega sveta. Ker nobene razvojne politike ni mogoče uresničevati brez materialne podlage, so sindikati na obali povedali svoje mnenje tudi o potrebnih sredstvih. Le-ta naj bi v prvi vrsti zagotavljali iz rednih proračunskih in drugih namenskih sredstev, šele potem pa naj bi razmišljali o morebitni uvedbi samoprispevka. Sindikati bodo podpirali le tiste akcije za razreševanje materialnih in kadrovskih problemov šolstva na obalnem območju, ki bodo težile k uresničitvi tega cilja.

PRIPRAVE NA KONGRES DOBRO POTEKAJO

Tudi na obalnem območju so se že razmahnile vsebinske, kadrovske in druge priprave na bližnji kongres slovenskih sindikatov. V zvezi s temi pripravami, ki po ugotovitvah plenarne seje obalnih sindikatov potekajo v redu in po predvidenem načrtu, velja zapisati tudi dva konkretna predloga, naslovljena na celotno članstvo slovenskih sindikatov: kongres naj bi bil v Kopru, tudi v prihodnje pa naj bi slovenske sindikate vodil sedanji predsednik republiškega sveta Tone Kropušek. —mG

niku sindikalne organizacije, da po lastni presoji in brez možnosti pritožbe odloča o tem, ali bo član kolektiva lahko kupil izdelke podjetja po znižani ceni ali pa jih ne bo smel kupiti. Očitno si decentralizacijo upravljanja in odločanja ponekod predstavljajo tudi na ta način, kajti izvedeli smo, da je poslovni odbor ljubljanskega podjetja TERMIKA pred nedavnim sklenil tudi naslednje:

„Član kolektiva, ki želi izdelke podjetja kupiti po nižji ceni, potrebuje pa jih za gradnjo ali adaptacijo lastne hiše ali stanovanja, mora za odobritev te ugodnosti s pismeno vlogo zaposliti področno organizacijo sindikata, v kateri je včlanjen. V vlogi mora obrazložiti namen po-

rabe materiala in navesti količino. Predsednik področne sindikalne organizacije je pooblaščen, da odobri ali odbije prošnjo člana kolektiva. V primeru pozitivne rešitve na hrbtni strani vloge s podpisom in pečatom odobri prodajo. Na podlagi take odobritve prosilec blago dvigne v skladišču. Predsednik področne organizacije sindikata je tudi dolžan voditi evidenco odobrene prodaje izdelkov podjetja po znižanih cenah, da se ne bi dogajale zlorabe.“

In naš komentar? Nikakor ne nasprotujemo prodaji izdelkov kateregakoli podjetja po znižanih cenah, najsi gre za blago prve ali slabše vrste, če ga potrebujejo člani kolektiva za lastne potrebe. Vendar pa to nikakor ni naloga in dolž-

nost sindikalne organizacije. Če bi namreč nadaljevali po poti, ki jo je izbral poslovni odbor ljubljanskega podjetja TERMIKA, bi sčasoma na sindikalno organizacijo lahko prenesli še marsikatero drugo dolžnost, za katero so in naj bi bile še naprej dolžne skrbeti strokovne službe podjetij. In še nekaj: pot, ki jo je izbrala Termika, navsezadnje vodi tudi v osebne spore, v zamero, v diskreditiranje sindikalne organizacije kot takšne, saj vsem prosilecem in vselej očitno ne bo mogoče ustreči. Vemo tudi, da so med vsemi konflikti osebni spori in zamere najhujše, kar se lahko pripeti...

Ne trdimo, da namen poslovnega odbora podjetja TERMIKA ne bi bil dober.

Rezultat pa prav gotovo ne bo tak, kot so si ga zamišljali. In če se bodo sindikalne organizacije v osebni njihovih predsednikov, v Termiki namreč obstaja več osnovnih sindikalnih organizacij, zamerile članom kolektiva, ker pač ne bo ugodeno njihovim pričakovanjem, če bo zavoljo tega vzniklo nezaupanje do sindikata, kdo bo tedaj kriv? Ali to ne bo pomenilo novega vzroka, tako v Termiki kot drugod, kjer imajo podobno prakso, da bo težko izbrati takega predsednika sindikalne organizacije, ki bi v prvi vrsti skrbel za zaščito interesov članov kolektiva, ki jih je veliko več in tudi važnejših od tistega, kot ga predstavlja prodaja blaga po znižanih cenah?!

—mG

inles ribnica
PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

nih cestah izrecno dovoljuje ustanovitev posebnih tehničnih enot v sestavi republiške skupnosti za ceste, ki bi opravljale — vendar pod bistveno drugačnimi pogoji — tudi vsa tista dela, ki jih zdaj opravljajo cestna podjetja. Razen te razlike v pogojih dela in gospodarjenja pa je v zakonu še ta bistvena pomanjkljivost, da ne opredeljuje samoupravnega položaja delavcev, zaposlenih v sestavi tehničnih enot pri republiški skupnosti za ceste, temveč ureditev tega vprašanja enostavno prepušča statutu republiške skupnosti za ceste.

Kot rečeno, so bila opozorila RO sindikata delavcev v prometu in zvezah zaman. Zato je republiški odbor skupaj z RZ ZSS na podlagi XXXI. dopol-

Ne bo daleč od resnice trditev, da so minili časi, ko so se osnovne organizacije sindikata, še posebej tiste v večjih delovnih organizacijah, ukvarjale bolj z vsem drugim kot s političnim delom med svojim članstvom.

S tem seveda ni rečeno, da sindikalne organizacije še vedno ne bi skrbele tudi za ožimnico, za različne nakupe blaga po znižanih cenah in za podobne zadeve, ki so morda tudi v prid članstva.

Vendar pa tudi pred leti, ko so se sindikalne organizacije ukvarjale z vsem drugim bolj kot s političnim delom, nismo zasledili primera, da bi samoupravni organi podjetja ne le pooblastili, ampak naravnost dali nalogo predsed-

Mala revolucija velikega pomena

(Nadaljevanje s 1. strani)

Tako dolg uvod pa je bil vseeno potreben, da bi laže razumeli, zakaj v tako velikem kombinatu kot je Slovenija vino, priprave na uveljavitev ustavnih dopolnil terjajo toliko več časa in trdega dela, da bi dejansko dosegli cilj, ki so si ga zastavili: kar najbolj neposredno odločanje delavcev o dohodku, ki ga ustvarjajo, krepitev interesov podjetja kot celote in kot pogoja za doseganje čim ugodnejših poslovnih rezultatov.

PRIPRAVE NA VELIKO „REVOLUCIJO“

Kot rečeno so v podjetju Slovenija vino že doslej vodili ločene evidence za vsak obrat posebej ter na podlagi internih cen ugotavljali njihov dohodek. Z letošnjim letom so vsi obrati dobili popolnoma samostojno knjigovodstvo, tako da periodični obračuni poslovanja podjetja že predstavljajo seštevek periodičnih obračunov poslovanja obratov. To nedvomno pomeni korak naprej k razčiščenju medsebojnih odnosov in s tem k ustvarjanju pogojev za ustanovitev temeljnih organizacij združenega dela.

Kakor je pripovedoval Vlado Slavinec, direktor finančnega sektorja in član komisije za uveljavitev ustavnih dopolnil v podjetju Slovenija vino, vse sedanje enote praktično izpolnjujejo pogoje za to, da bi lahko presle v temeljne organizacije združenega dela. To pa ne pomeni, da bo teh organizacij samo 18, temveč bi jih lahko bilo tudi veliko več, če bi podjetje reorganiziralo po proizvodnem načelu.

„Praksa kaže, da teritorialna organiziranost podjetja, kakršno imamo zdaj, ni funkcionalna,“ je poudaril tovariš Slavinec. „S seboj in za seboj namreč vleče tudi mnogo slabosti, ki jih organsko rastoče podjetje ne pozna; občuten je vpliv lokalnih in lokalističnih teženj in pritiskov itd. In da bi dejansko utrdili podjetje, ekonomsko in tudi sicer z največjo možno akumulacijo opravičili dosežanje integracije, izkoristili notranje rezerve, investicijske odločitve postavili na dejanske ekonomske osnove ter dosegli še nekatere druge cilje, smo se obenem s pripravami na ustanovitev temeljnih organizacij združenega dela lotili tudi reorganizacije podjetja kot celote. Z novo shemo makroorganizacije podjetja, ki jo ob sodelovanju 26 naših ljudi pripravlja Zavod za produktivnost dela iz Ljubljane, nameravamo podjetje organizirati po proizvodnem načelu, še posebej pa ustvariti novo organizacijo prodaje. Praktično bi to pomenilo, da vsak specializirani obrat sicer sprejema naročila za vse proizvode našega podjetja, neposredno pa

dobavlja le lastne proizvode. Naročila iz vse države bi zbiral naš računski center, v katerega bodo z daljinskimi priključki postopoma vključeni vsi naši obrati. Računalnik bi torej „sestavljaj“ pošiljke za posamezne kupce, programiral količine, čas in način dobave. S tem bi bil naš računski center bolj izkoriščen, odpadli bi nepotrebni prevozi, dva in večkratna skladiščenja in še vse drugo, kar povzroča stroške, ki se jim je mogoče izogniti. Z druge strani pa bi našim obratom ostala v bistvu le proizvodna funkcija, saj bi vse druge integrirali. Vso prodajo bi prevzela enota marketing, ki bi obvladovala trg na način, kot sem ga opisal. Pripravljamo se torej na veliko in svojevrstno revolucijo, na velike spremembe v delovnih navadah, na spremembe v profilih potrebnih kadrov in še na marsikaj. Vse skupaj pa je podrejeno enemu samemu cilju: če že ustanovljamo temeljne organizacije združenega dela, nam morajo pripomoči k doseganju boljših rezultatov in k polni uveljavitvi samoupravnih pravic zaposlenih.

TUDI MINULO DELO NA RAVNI TEMELJNE ORGANIZACIJE!

Kako si vse to predstavljajo v podjetju Slovenija vino? Razen tovariša Slavince je zamislil strokovne komisije za izvedbo priprav na uveljavitev ustavnih dopolnil pojasnjeval tudi direktor splošnega sektorja Janko Heberle. Najbolj na kratko povedano gre za naslednje:

Tudi v prihodnje bo delavski svet podjetja določal politiko delitve dohodka in osebnih dohodkov ter porabo sredstev vseh vrst, ustvarjenih v temeljnih organizacijah združenega dela. V primerjavi s sedanjim stanjem pa gre za mnoge in bistvene razlike. Če se danes, denimo dohodek obrata-bodoče temeljne organizacije – oblikuje na podlagi internih cen, ki jih – upošteva predlog delavskega sveta enote in „vzporedni“ predlog strokovnih služb podjetja – določi upravni odbor podjetja, bi po novem temeljne organizacije združenega dela imele dve vrsti dohodka. Prva bi izvirala iz povprečnih internih cen, določenih po panogah proizvodov, drugi del dohodka pa bi temeljil na udeležbi pri dohodku, ki bi ga enota marketing dejansko ustvarila na trgu. Drugače rečeno: razlika med interno in prodajno ceno bi se razdelila med vse udeležence v procesu proizvodnje in prodaje slehernega proizvoda. Če vzamemo za primer vino, bi bili pri razliki v ceni, torej pri dobičku po dogovoru med enotami, potrjenem na delavskem svetu, udeleženi tako vinogradniki kot predelovalne enote, tisti, ki skrbijo za šolanje vina in še enota marketing. Merila udeležbe na dobičku bodo izoblikovana na podlagi vloženega živga in opredmetenega dela. Drugače povedano: kolektivni temeljni organizacije združenega dela bodo dejansko odločali o vseh zadevah, tudi o delitvi rezultatov minulega dela.

VSE ŠE NI JASNO

Ob takem načelnem pristopu k uveljavljanju ustavnih dopolnil in ustanavljanju temeljnih organizacij pa vse le še ni rešeno. Gre za način in metode združevanja sredstev med enotami, predvsem pa za pogoje, pod katerimi bi se ta sredstva prelivala iz enote v enoto podjetja. Že dosedanja praksa namreč kaže, da temu nihče ne nasprotuje, če gre za hitro akumulativne in rentabilne nove investicije kjerkoli v podjetju, da pa so pomisleki, če gre za investicije, ki so v korist podjetja kot celote, denimo modernizacija vinogradov, ki pa so rentabilne šele čez daljši čas. Na tako nerazpoloženje, če naj tako rečemo, zadnji čas močno vpliva tudi napačno pojasnjevanje združniškega gibanja v kmetijstvu, ki bi – če prevladajo skrajnosti – lahko pripeljalo celo do likvidacije obratov za kooperacijo, prek katereh je tudi Slovenija vino veliko vlagalo v modernizacijo vinogradov, ki predstavljajo pomemben del njegove lastne surovinske osnove. A kakorkoli že bo, ne dvomimo, da v podjetju Slovenija vino ne bi našli odgovorov tudi na ta in druga vprašanja še pred koncem tega leta, ko naj bi začele njegove temeljne organizacije združenega dela.

MILAN GOVEKAR

Preveč gluhih ušes

● Črna lista delovnih organizacij, ki niso podpisale družbenega dogovora o štipendiranju

Ob zaključku šolskega leta so podpisniki republiškega dogovora o štipendiranju in kreditiranju pregledali, kako se ta dogovor uresničuje v praksi. Ugotovili so, da je dogovor po dveh letih, odkar je bil podpisan, dal ustrezne rezultate in da so za njegovo uspešno uresničevanje zagotovljeni vsi družbeni in politični pogoji. Ob tej pozitivni oceni pa so opozorili na to, da še veliko delovnih organizacij družbenega dogovora ni podpisalo. Spisek teh delovnih organizacij ni majhen – med njimi so tudi take, ki se ponašajo z velikim številom zaposlenih delavcev, oziroma delovne organizacije, ki zaposlujejo pretežno kadre s srednjo in višjo oziroma visoko izobrazbo. Predlog, da bi javno objavili seznam teh organizacij, ki so odklonile podpis družbenega dogovora, za zdaj ni bil sprejet. Podpisniki so se zavzeli za to, da bodo preko svojih organizacij poskušali ponovno vplivati nanje, da se priključijo dogovoru – če pa kljub temu ne bo uspeha, bodo to „črna lista“ javno objavili. Podpisniki so zavoljo povečanja življenjskih stroškov – približno za 18% – tudi priporočili, naj bi se štipendije in posojila v naslednjem šolskem letu ustrezno valorizirala. Omilili pa naj bi tudi kriterije za pridobitev štipendij za otroke, ki prihajajo iz manj razvitih okolij in zato v prvih letih na srednjih in visokih šolah le težka dosegajo za pridobitev štipendije določene učne uspehe.

T. B.

(Pre)strm vzpon(?)!

porastu industrijske proizvodnje za 47% od leta 1967 do 1971, narasla proizvodnja sredstev za delo za 45%, reprodukcijskega materiala za 35%, predmetov za široko porabo pa za 64%, torej skoraj za dvakrat toliko kot proizvodnja reprodukcijskega materiala.

Na naglo naraščanje proizvodnje močno vpliva tudi izvoz, ki ga je spodbudila devalvacija. Vendar pa se zastavlja vprašanje, kakšen bo izvoz v prihodnje, ker se postopoma praznijo velike zaloge uvoženega reprodukcijskega materiala, ki so si ga gospodarske organizacije priskrbele pred devalvacijo, nove nabave pa so znatno dražje in povrh še omejene. Nadaljuje se tudi pritisk na stroške proizvodnje. Za zdaj, ko še administrativno obvladujemo cene, ta pritisk na materialne stroške kolikor toliko le še obvladujemo, a kako bo potem, ko bomo cene sprostiti, ni jasno.

V našem gospodarskem življenju se srečujemo še z enim pojavom – z opuščanjem proizvodnje nekaterih izdelkov, ki so predmet nadaljnje predelave, kar spodbuja dodatne zahteve po uvozu. Po drugi strani pa devalvacija in omejitve uvoza spet spodbujajo k usmeritvi na domače surovine in polizdelke.

Splošna in za vse enaka omejitev uvoza je Sloveniji otežila pot, ki si jo je začrtala, da bi spremenila strukturo proizvodnje z uvajanjem visoke predelave in najzahtevnejših izdelkov. Omejitve uvoza bi nujno morala biti selektivna. Zmanjšanje kontingentov in druge omejitve pri uvozu reprodukcijskega materiala so zlasti prizadele kovinsko predelovalno industrijo (pločevina), črna metalurgijo (staro železo), lesno industrijo (iverne plošče) in tekstilno industrijo (bombaz, volna), deloma pa tudi živilsko industrijo (embalaža) ter kemično in usnjarsko industrijo (surove kože).

Devalvacija in dosedanja zamrznitev cen je najbolj prizadela podjetja avtomobilske industrije, elektroindustrije in kemične industrije pa tudi proizvodnje, ki v večji meri uporabljajo uvoženo pločevino. Tekstilno in usnjarsko industrijo pa je poleg tega prizadela še naraščanje cen na svetovnih trgih; kljub delnim olajšavam, ki so bile sprejete za posamezne skupine proizvodov, so razmere v teh gospodarskih dejavnostih še vedno težavne.

Čeprav torej dosega slovenska predelovalna industrija kar precejšnje proizvodne uspehe, pa po drugi strani plačuje zanje previsoko ceno. Predelovalna industrija, ki prideluje druge, uvožene surovine, nima perspektive – tega pa se očitno še vse premalo zavedamo. V. B.

V OBJEKTIVU

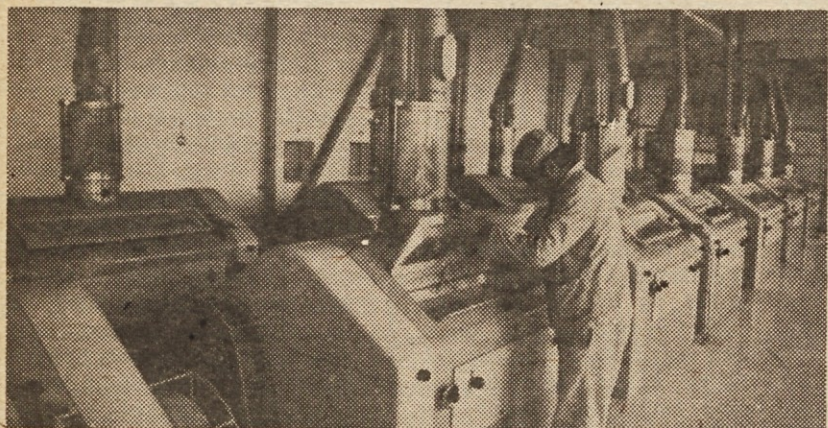
Mlin brez mlinskih kamnov

Z združitvijo manjših mlinskih podjetij iz okolice Ljubljane je leta 1958 nastal živilski kombinat „Žito“. Takrat sprejeti koncept dejavnosti kombinata, naj bi sčasoma osvojili celotno predelavo žita, že uspešno izpolnjujejo. Sedaj imajo poleg mlinov še pekarno, tovarno testenin, kolačev, čokolade, bonbonov in žvečilnega gumija.

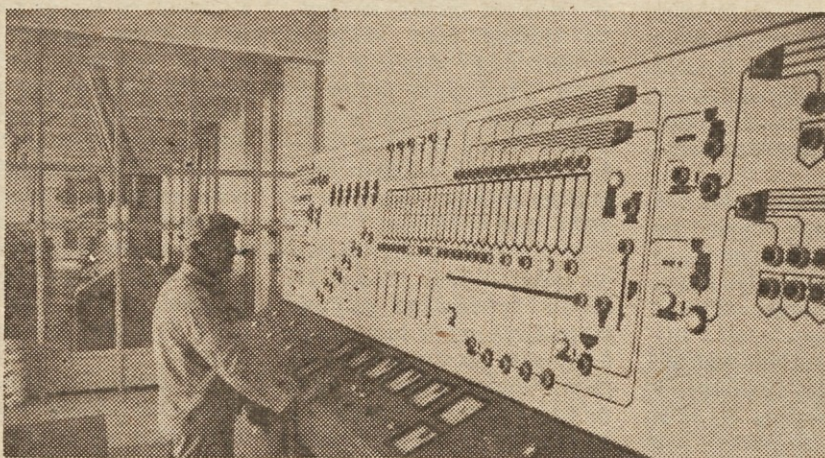
Prva stopnja predelave žita je vsekakor mletje. Mlin, ki so ga zgradili pred leti ob Šmartinski cesti v Ljubljani, je eden največjih, prav gotovo pa najmodernejši pri nas. Pravzaprav še ni tako dolgo, ko so mleli žito še z mlinskimi kamni in na ta način dobili le dve do tri vrste

moke. V novem mlinu, kjer meljejo žito z jeklenimi valji, je postopek znatno bolj zapleten in natančen. Zato pa dobijo lahko tudi do 58 vrst, ali – kot pravijo – frakcij moke. Z mešanjem teh frakcij naredijo v glavnem štiri tipe moke, ki se ločijo med seboj po količini mineralnih snovi in pecilnih lastnosti.

V mlinu ob Šmartinski cesti imajo zaposlenih skupaj 13 delavcev, ki zmlejejo 30 ton žita v treh izmenah. To predstavlja približno petino porabe moke v Sloveniji. Štirideset procentov moke prodajo, preostalih šestdeset pa doma predelajo v kruh in testenine.

V štirinajstih valjčnih stobih pšenico postopoma zmlejejo tako, da končno dobijo več kot 60% moke. V starih mlinih so je dobili le kakih 40%.

Celoten mlin, ki sega v pet nadstropij, lahko upravlja tudi en sam človek

Za ločevanje moke od delcev otrobov je potrebno precej na videz zapletenih naprav

iz ljubljane v new york

Z letali Pan American boste potovali iz Ljubljane v New York najhitreje in najudobneje. Naša letala letijo vsak dan iz Londona, Frankfurt, Rima, Pariza, Amsterdama in Bruslja.

Med poletom boste uživali razkošje največjega letala na svetu, našega 747. Vsi, ki so že potovali z našim 747 – bilo jih je več kot dva milijona – so bili navdušeni, ker so uživali med poletom: udobje, varnost in kuhinjo s svetovnimi specialitetami. Med poletom imate na voljo 12 zabavnih glasbenih programov in na izbiro dve filmski predstavi hkrati.

K rezervaciji vašega poleta sodijo v našo skrb še: rezervacije v hotelih, ogled mest, razni izleti in služba rent-a-car. Zagotovimo vam tudi rezervacije za potovanja do vseh mest v notranjosti Amerike.

V ameriških poslovalnicah Pan American vam naši rojaki iz ZDA lahko kupijo karto za polet v Ameriko; dostavimo vam jo v Jugoslavijo!

V vseh poslovalnicah JAT, turističnih agencijah ali neposredno pri nas boste zvedeli vse o naših posebnih, izletniških tarifah.

PAN AMERICAN, HOTEL SLAVIJA, SV. SAVE 9, 11000 BEOGRAD. TELEFON: (011) 411-484

Pan Am
letalska družba
z največjimi izkušnjami
na svetu

NAČRTI SO – SREDSTVA ŠE NE!

Pripravljeni načrti za modernizacijo ● Za uresničitev svojega razvojnega programa potrebuje velenjski premogovnik poleg lastnih sredstev še kakih 140 milijonov din posojila za nakup novih osnovnih sredstev oziroma za modernizacijo proizvodnje

Z energetske bilanco za Slovenijo je predvideno, da bodo morali velenjski rudarji prihodnje leto nakopati 4.200.000 ton lignita, leta 1975 – ko naj bi začela obratovati še četrta faza Termoelektrarne Šoštanj – pa naj bi v Velenju pridobili že najmanj 4.600.000 ton lignita. Povečanje proizvodnje lignita je potrebno tudi zavoljo obveznosti velenjskega rudnika lignita do Termoelektrarne Šoštanj, Toplarne Ljubljana, Tovarne celuloze in papirja Krško ter do nekaterih industrijskih delovnih organizacij, ki potrebujejo premog v tehnološke namene. Sicer analize kažejo, da bi bilo mogoče prodati – tudi brez upoštevanja četrte faze Termoelektrarne Šoštanj – v prihodnje letno najmanj 4.500.000 ton lignita, saj je povpraševanje – zavoljo pomanjkanja nekaterih drugih domačih energetskih virov – po premožu čedalje večje.

V Rudniku lignita Velenje bodo lahko zagotovili povečanje proizvodnje le s povečanjem zmogljivosti za izvoz premoga – premajhne zmogljivosti jaška Preloge namreč že nekaj časa onemogočajo povečanje proizvodnje lignita – in z modernizacijo odkopa. V Pesjem pri Velenju tudi že gradijo nov izvozni nadkop. Po programu bi moral biti novi nadkop v Pesjem dograjen že do avgusta, sicer se utegne pojaviti težave pri oskrbi zdajšnjih rednih kupcev velenjskega lignita. Hkrati z gradnjo novega izvoznega nadkopa pa je nujno odpreti nova odkopna polja – glavne komunikacije pod Družmirjem pri Šoštanju, kjer bodo začeli kopati lignit ob koncu tega leta, so že urejene – ter modernizirati odkop.

Napore velenjskega rudnika za povečanje proizvodnje lignita pa ogroža še nerešeno vprašanje, kdaj bodo zagotovljena potrebna sredstva in kdaj jih bo velenjski rudnik lignita tudi do-

bil. Za uresničitev razvojnega programa namreč potrebuje velenjski premogovnik razen lastnih sredstev še blizu 140 milijonov din posojila za nova osnovna sredstva, za nadomestitev osnovnih sredstev ter za modernizacijo proizvodnje. Ker posojila še niso odobrena, je vprašanje, če bo mogoče v predvidenem roku končati vsa dela. (vš)

Z Inex Adrio v večno mesto

Ljubljansko letalsko podjetje Inex Adria bo 10. in 11. avgusta letos organiziralo zanimiv izlet z letalom za medcelinske polete DC-8 v večno mesto – Rim.

Cena izleta je zelo ugodna. Na osebo znašajo vsi stroški 470 din in 13.000 lir oziroma 23 dolarjev ali 73 zahodnonemških mark. Seveda si mora vsak udeleženec izleta devize vsrkbeti sam. Vsi, ki želijo potovati 10. in 11. avgusta v Rim, naj se prijavijo najkasneje do 28. julija pri Inex Adrii avioprometu v Ljubljani, Titova c. 48, telefon 313-366 (interna 28) ali v Kranju pri tovarišu Leonu Suchyju na telefon 21-573.

V ceno izleta je vračunan komplet aranžma, in sicer: prevoz z letalom DC-8 od letališča Brnik do letališča Ciampino v Rimu, zajtrk v letalu, avtobusni prevoz od letališča do mesta Rim, dvodnevni ogled mesta z avtobusi in vodiči, plačane vstopnine za muzeje, galerije in ogled drugih zanimivosti, prehrana in prenočišče v hotelu, ponovno prevoz z avtobusi

0 metru in škarjah

Več udeležencev zadnje plenarne seje ptujskih sindikatov je spregovorilo tudi o nelikvidnosti in iz nje izvirajočih težavah delovnih organizacij. V tej razpravi smo slišali tudi naravnost drastičen primer, ki je doletel Tovarno avtoopreme v Ptuj in katerega posledice kolektivne delovne skupnosti plačuje še danes in jih bo plačeval še dolgo.

Na kratko rečeno, gre za naslednje: ko so se v Tovarni avtoopreme Ptuj pred kakimi šestimi leti odločili za rekonstrukcijo, so pri področni banki dobili tudi precej kreditov. Zavoljo novih predpisov o omejevanju investicij pa področna banka ni v celoti izpolnila svojih obveznosti, saj Tovarni avtoopreme ni odobrila tudi za prošene in že obljubljene kredite za obratna sred-

stva. Tako je kolektivu Tovarne avtoopreme leta 1967 na vsem lepem zmanjkalo 4 milijone dinarjev, s katerimi je z gotovostjo računal in na katere se predpisi o omejevanju investicij sploh niso nanašali.

V Tovarni avtoopreme so rekonstrukcijo z velikimi težavami sicer pripeljali do konca, za obratna sredstva, potrebna za povečano proizvodnjo, pa se je bilo kajpak treba šele „znajti.“ Znašli so se tako, da so prosili in še prosijo za kratkoročne kredite, ki so tudi edini dosegljivi. Doslej so jih samo obrestvi za vse kratkoročne kredite, s katerimi so nadomeščali in še nadomeščajo manjkajoče 4 milijone dinarjev, veljale več kot 6 milijonov din!

Če bi Tovarna avtoopreme Ptuj takrat, ko ji banka

ni odobrila že obljubljenih 4 milijonov din za obratna sredstva, sprožila pravni spor, bi z njim nedvomno uspela. Tovarna avtoopreme pa si – tako kot na sploh nihče – ni upala tožiti banke, ker bi si s tem zaprla vsa vrata za v prihodnje.

Veliko govorimo o odlihanju sredstev iz gospodarstva v druge centre odločanja. Primer Tovarne avtoopreme Ptuj kaže, da gre pri tem največkrat za golo odedruštvo. Zato tudi ne prese- neča, da se banke in drugi centri odločanja izven gospodarstva v praksi na vse kriplje upirajo tako uveljavljanju ustavnih sprememb kakor tudi vsem drugim spremembam, ki bi vplivale na to, da bi delavci dobili v roke meter in škarje.

—mG

do letališča v Rimu, letališke take v Rimu in večerja v letalu. Odhod letala z letališča Brnik je ob 7. uri in po 50 minutah vožnje bodo udeleženci izleta že v Rimu. Nato je ves dan rezerviran za ogled mesta, zvečer 10. avgusta pa bodo lahko obiskali 26 km oddaljeni Frascati, kjer bo pokašnja svetovno znanih vin „frascati“, združena z nočnim ogledom mesta. Na-

slednjega dne bo spet ves dan na voljo za ogled zanimivosti Rima, zvečer pa bo ob 20. uri letalo odletelo proti Ljubljani in 10 minut pred 21. uro že pristalo na Brniku.

Udeleženci izleta morajo biti na letališču Brnik dne 10. avgusta ob 6. uri z veljavnim potnim listom. Iz Ljubljane do Brnika je poskrbljeno za avtobusni prevoz. Odhod avtobusa je iz Dvor-

zakove ulice ob 5.15 uri. ŽELITE OBISKATI VEČNO MESTO? SI ŽELITE OGLEDATI PREKRASNE FONTANE? STE ŽE VIDELI Vatikanske muzeje in SIKSTINSKO KAPELO, BOGATE BAZILIKE, VatikAN IN NJEGOVE ZNAMENITOSTI?

RIM JE EDINSTVEN IN VREDEN OGLEDA! E. P.

Izletnike bo popeljalo v Rim novo medcelinsko letalo DC-8 podjetja Inex-Adria aviopromet

● PRED XXII MEDNARODNIM GORENJSKIM SEJOM V KRANJU

Poudarek kmetijstvu

Od 4. do 15. avgusta letos bo v Kranju že 22. mednarodni Gorenjski sejem. Poudarek letošnjega sejma bo veljal kmetijski mehanizaciji, saj je vladalo zanjo med obiskovalci spomladanskega sejma izredno zanimanje. Odločitvi pa so botrovale tudi različne zakonske olajšave pri nakupu lahke kmetijske mehanizacije v letošnjem letu. Na sejmu bo tako mogoče dobiti vse vrste strojev za poljedelce, živinorejce, gozdne posestnike, sadjarje in druge kmetovalce. Kmetijska mehanizacija, avtomobili, motorji in drugi stroji bodo razstavljeni na več kot 8000 kvadratnih metrih razstavnega prostora.

Letošnji 22. mednarodni Gorenjski sejem pa se ne bo izneveril svoji dolgoletni tradiciji, to je pospeševanju široke porabe. Ves notranji razstavljeni prostor, ki ga je blizu 6.000 kvadratnih metrov, bo poln blaga široke porabe in blaga za industrijo. Obiskovalcem bo na voljo velika izbira pohištva, gospodinjskih strojev, konfekcije in drugih takih izdelkov. Na upravi Gorenjskega sejma v Kranju so nam povedali, da pričakujejo na letošnji prireditvi več kot 500 domačih in tujih razstavljavcev, ki bodo zastopali vse veje gospodarstva. Med tujci bodo najmočnejše zastopani razstavljavci iz Avstrije in Italije, precej jih bo tudi iz drugih držav Evrope, Azije in Amerike.

Organizatorji sejma računajo, da bo do otvoritve že zgrajena obvozna cesta, ki je speljana nad razstaviščem z odcepom do sejmskih prostorov. S tem bodo sejmski prostori mnogo privlačnejši tudi za tiste turiste, ki potujejo skozi Kranj proti morju.

—č.

... v jugoslovanskih sindikatih

OSNUTEK KODEKSA SAMOUPRAVLJAVCEV NARED!

SVET ZSJ

Kot je znano, je II. kongres samoupravljalcev Jugoslavije sprejel sklep o pripravi kodeksa samoupravljalcev. V teh dneh je komisija za pripravo kodeksa zaključila delo na tem dokumentu in posredovala osnutek v javno razpravo. Kodeks samoupravljalcev naj bi sprejeli vsi delovni kolektivi, njegovo veljavnost pa naj bi razglasili na VII. kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije.

Ob tej priložnosti je predsednik Sveta ZSJ Dušan Petrović-Sane v svoji izjavi opozoril med drugim tudi na naslednje:

Kodeks samoupravljalcev mora v bistvu izraziti in opredeliti vse tiste temeljne izkušnje in vrednote, ki so se uveljavile doslej. Vendar pa naj kodeks ne bo samo sinteza vsega tistega, kar se je poročilo v dveh desetletjih samoupravljanja. Kodeks mora postati pomembno sredstvo delavskega razreda v boju za nadaljnje razvijanje samoupravnih odnosov, za krepitev samoupravne odgovornosti vseh delovnih ljudi, za nadaljnji vsestranski razvoj njihove ustvarjalnosti. Samo na podlagi razvite družbene in moralne zavesti samoupravljalcev, samo ob visoki odgovornosti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi je namreč možno premagati pojave etatizma, teokratizma in birokratizma ter uveljaviti odločilno vlogo delavskega razreda v naši družbi. Od kodeksa samoupravljalcev zato upravičeno pričakujemo, da bo pomenil pomemben prispevek k razvoju takšne družbene in moralne zavesti samoupravljalcev ter občanov.

Družbenopolitične organizacije v vseh okoljih in v delovnih organizacijah se morajo sedaj v polni meri angažirati, da bo kodeks samoupravljalcev čim popolneje zasnovan. Za progresivne družbene sile je to ugodna priložnost, da pred najširšim avditorijem delavcev afirmirajo osnovne vrednote našega samoupravnega sistema in da konkretno opozorijo na vse slabosti, na vse antisamoupravne težnje in odpor, na težave, ki izvirajo iz nerazumevanja osnovnih problemov sedanjega trenutka. Odločilnega pomena je, da v razpravo o kodeksu samoupravljalcev pritegnemo celotni delavski razred.

Nadzor nad porabo s precejšno zamudo

V naši državi si že tretje leto prizadevamo, da bi čimbolj omejili splošno porabo. Tako smo v letu 1970 uzakonili omejitev za proračune družbenopolitičnih skupnosti, lani pa je zveza sprejela zakon o izločanju sredstev iz določenih virov prispevkov in davkov, ki presegajo limit 10,8%. To izločanje je bilo uveljavljeno za vse oblike porabe razen za invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter za zaposlovanje.

Iz podatkov, ki so jih izračunali v zvezi, je razvidno, da smo od vseh tako zbranih sredstev že porabili kakih 878 milijard dinarjev, t. j. sicer za kritje neopornih obveznosti, tako da je ostalo prostih le še blizu 808 milijard dinarjev. Zelo verjetno je tudi, da so bile metode pri uporabljanju limita 10,8% različne tako med republikami kot tudi med posameznimi vrstami splošne porabe. V Sloveniji smo sprejeli poseben zakon, ki obvezuje vse samoupravne skupnosti, da morajo odstopiti tako zbrana sredstva kot kredit republiki; republika pa bo ta sredstva uporabila za kritje obveznosti iz neproračunske bilance federacije.

Podatkov o omejevanju splošne porabe za leto 1972 iz drugih republik ni na voljo, zato bo potrebno zagotoviti enotno metodologijo zbiranja in spremljanja podatkov ter doseči, da bodo vsi uporabniki družbenih sredstev posredovali podatke, kako ta sredstva obračajo.

Poraba v Sloveniji bo letos višja, kot je začr-

tana z zvezno resolucijo, ker sloni na družbenih in samoupravnih dogovorih tako glede delitve osebnih dohodkov kot tudi glede uresničevanja začrtane socialne politike. V Sloveniji smo se dogovorili, naj bi v negospodarskih dejavnostih osebne dohodke izplačali v višini 95% od veljavnih samoupravnih sporazumov; s pomočjo tega dogovora naj bi porabo kolikor toliko obvladali in preprečevali odstopanja od začrtane politike.

Če želimo dobiti podrobnejši vpogled v to, kako uresničujemo politiko na področju splošne porabe, bomo morali zagotoviti zbiranje teh podatkov na vseh ravneh samoupravnega odločanja. Za zdaj lahko dokaj zanesljivo ugotovljamo porabo le na ravni republike, medtem ko nastajajo večje težave pri presoji o tem, denimo, že pri zdravstvenem varstvu, kjer nimajo zbranih podatkov o sprejetih načrtih porabe, niti ne podatkov o uresničevanju porabe v letošnjih prvih mesecih.

Zavoljo podaljšanih rokov za sprejemanje stopenj so tudi občine letos zelo kasno zaključile sprejemanje svojih proračunov in z zamudo sprejemale odločitve glede sredstev za temeljne izobraževalne skupnosti.

Družbeno nadzorstvo nad porabo sredstev torej precej kasni, kar ne koristi kaj prida ukrepom, ki smo jih sprejeli, da bi začeli splošno porabo usklajevati s proizvodnjo.

V. K.

TE DNI SO REKLI

Na seji predsedstva ZKS v razpravi o aktivnosti ZK v boju proti nacionalizmu:

TODO KURTOVIĆ: Razvoj družbeno gospodarskih odnosov na samoupravnih temeljih bo zozeval možnosti nacionalistične dejavnosti in skupin, ki netijo tako dejavnost. Zato moramo povsem jasno in stvarno ugotoviti, kje je odpor proti nadaljnemu razvoju našega samoupravnega socializma, se odločimo ne upreti in se bojevati proti takim odporom. Po robu se moramo postaviti tudi tencam, ki poskušajo - v stari ali novi obliki - oceniti ustavne spremembe kot popuščanje nacionalistom, ki zahtevajo centralizacijo na novih temeljih, se upreti napadom na urejanje nacionalnega vprašanja in trditvam, da bi morali začeti znova, ter izjavam, da republike niso kos same prevzeti nove odgovornosti; vsi ti škodljivi čakajo na kakršnokoli pomankljivost in napako.

EDVARD KARDELJ: To, kar pravzaprav napadamo mi, je nacionalizem pri nas in v sedanjem času, potem ko smo revolucionarno rešili nacionalno vprašanje na podlagi načela o samoodločbi in socialističnega samoupravljanja. Potemtakem baza tega nacionalizma niso nacionalne pravice in koristi, marveč poskusi, da se z razbijanjem enotnosti narodov Jugoslavije napadeta revolucija in sistem socialističnega samoupravljanja. Prav zato bi po mojem mnenju morali odločneje poudariti, da je nacionalizem pri nas predvsem oblika izražanja kontrarevolucionarne ofenzive proti socializmu in socialistični revoluciji in da je ideologija nacionalizma ideologija protisamoupravnih teženj, teokratizma, opravičevanja notranjih ostankov kapitalističnih razmerij v gospodarskih odnosih v naši državi, še zlasti glede enotnega tržišča itd.

LATINKA PEROVIĆ: Ena od težav v boju proti velikosrbskemu nacionalizmu je v tem, da v Srbiji unitarizma nimajo za nacionalizem. Nacionalizem v glavnem povezujejo s separatizmom. Hegemonizma in velikodržavnosti pa nimajo za nacionalizem. Ker je zavest še vedno zaostala, je bistveno važno, da stvari idejno razločimo in pokažemo, da centralizem ni isto kot demokratična enotnost Jugoslavije na podlagi narodnostne enakopravnosti.

MILKA PLANINC: Mislim, da lahko nacionalizem kot politična parola na reakcionarni podlagi mobilizira veliko ljudi, čeprav sicer niso proti socializmu, saj naravnost manipulira z ljudmi, pri čemer skriva svoje reakcionarno kontrarevolucionarno bistvo. V naših sedanjih razmerah je mogoče manipulirati tudi s tistimi ljudmi, pri katerih je narodnostna zavest še zaostala in v določenih razmerah ni nevarna; v določenih razmerah, ko se nacionalizem poraja in začne nastopati, pa postane njegova oslomba. Pripomnila bi tudi, da je vsak nacionalizem v samoupravni Jugoslaviji razbijaški. Ponekod namreč zmotno mislijo, da je nevaren samo separatistični nacionalizem, ker razbija Jugoslavijo - kakor da tisti unitaristični bežemonistični nacionalizem Jugoslavije kot samoupravne skupnosti enakopravnih narodov ne bi razbijal!

Čemu le obrtniki?

Najbolj škodljiva posledica razprav o socialnem razlikovanju in bogatenju, ki se ponekod omejujejo izključno na kritiko dela samostojnih obrtnikov, je zapiranje privatnih delavnic. Gospodarstveniki sodijo, da lahko to dejstvo resno ogrozi zadovoljevanje potreb občanov in gospodarstva po manjših uslugah, pa tudi zaposlovanje.

To je tudi uradna trditev sveta za obrtništvo pri zvezni gospodarski zbornici v zvezi s trditvami nekaterih družbenih dejavnikov, da so obrtniki glavni vir nepravilnega bogatenja in socialne neenakosti. Samo v Beogradu so v zadnjih dveh letih zaprli 970, v Vojvodini pa 2700 privatnih delavnic. V inozemstvu pa trenutno dela 43.000 naših obrtnikov!

Kdo ima največ denarja

Po oceni gospodarstvenikov BiH ukrepi, ki bi lahko takoj ublažili posledice pomanjkanja denarja v gospodarstvu, ne morejo dobiti podpore zato, ker bi pomenili napad na blagajne družbenopolitičnih skupnosti. Vse doslej sprejete rešitve so bile uperjene pravzaprav proti interesom gospodarstva. Banke so, kot je videti, nelikvidne, toda samo tako dolgo, dokler ne odprejo svojih trezorjev za financiranje negospodarstva.

Samo v prvih petih mesecih so odobrile za kakih 10 milijard dinarjev kreditov - vendar ne gospodarstvu! Drugi veliki lastnik denarja je prebivalstvo, tretji in največji pa negospodarstvo. Proračuni negospodarstva so bili letos za 17% večji kot lani in, če upoštevamo še presežke lanskih proračunov, ugotovimo, da so - blagajne družbenopolitičnih skupnosti za 20% bogatejše kot lani. Poleg tega dolgujejo še tri milijarde dinarjev gospodarstvu, izdale pa so tudi za 6 milijard obveznic. Verjetno bi družbenopolitične skupnosti morale izdati obveznice tudi za preostale 3 milijarde dinarjev - in to takšne, ki bi bile nekaj vredne in s kate-

rimi bi gospodarstvo plačevalo davke in prispevke.

Kako najti način, da bi se od občanov, družbenopolitičnih skupnosti in bank denar vrnil gospodarstvu. Svet guvernerjev je ondan sicer udaril po bankah, toda na način, ki omogoča, da banke ta napad prenesejo na gospodarstvo. Nekateri zagovarjajo razpis ljudskega posojila, pri tem pa pozabljajo, da so

taka posojila že razpisale mnoge družbenopolitične skupnosti, delovne organizacije in drugi, zavoljo česar bržčas ni mogoče pričakovati kakega večjega odziva.

V teh ugotovitvah gospodarstvenikov Bosne in Hercegovine je nedvomno več kot samo zrno resnice.

-pik

SREDSTVA ZA NAFTAOVOD

V lendavskem podjetju Nafta, obratu INA, so se pred dnevi na izredni seji delavskega sveta odločili za gmotno pomoč gradnji naftovoda Reka-Sisak-Botovo. Del tega naftovoda od Siska do Botova proti madžarski meji bo od Lendave oddaljen slabih 60 kilometrov. Za Lendavčane, ki bodo prihodnje leto s svojo rafinerijo predelali 600.000 ton nafte v bencin, kurilno olje in nafto za dizelske motorje, v glavnem za potrebe

severovzhodne Slovenije, pomeni ta naftovod osnovo za postavitev večje rafinerije, ki bi lahko predelala kar milijon ton nafte. Tako bi Lendavčani z novo rafinerijo pokrili polovico potreb Slovenije.

HRVAŠKA:

Tokrat »stop« za kreditno banko

Narodna banka je blokirala kreditno banko v Subotici, ker se ji ni posrečilo vzeti iz obtoka denarja, kot bi ga morala po predpisih Narodne banke. Iz obtoka bi morala potegniti KB Subotica 18,6 milijona dinarjev; prvo polovico teh sredstev je banka potegnila iz obtoka 11. junija, drugo polovico pa bi morala 21. junija. Ta blokada ne bo prizadela edinole varčeval-

cev, ki lahko še nadalje samostojno razpolagajo s svojimi prihranki, ker za hranilne vloge jamči Narodna banka.

Ali bomo pripravljani?

Zaradi prehodnega gospodarskega zastoja v ZR Nemčiji kaže, da bodo začeli omejevati ali pa postopoma sploh ukinjati nadaljnje zaposlovanje tujih delavcev. Trenutno dela v tej državi približno 2,1 milijona tujcev. Največ zaslužijo Jugoslovani, in sicer v poprečju 970 mark mesečno, najmanj med tujci pa turški delavci. Zaslužki tujih delavcev v ZR Nemčiji so lani narasli za blizu 7 odstotkov. Med tujimi delavci je bilo lani v ZR Nemčiji 469.000 Jugoslovancev,

ki so bili po številu na prvem mestu. Prav zaradi tega je tolikanj bolj zaskrbljujoče odjeknila med našimi rojaki na delu v ZR Nemčiji nedavna izjava kanclerja Brandta pred volilnimi zahodnonemškimi industrialci in gospodarstveniki v Koelnu, ko je dejal: „Ne moremo neomejeno zviševati števila tujcev v našem gospodarstvu. Prepričan sem, da smo z 2,5 milijona tujih delavcev že dosegli kritično mejo.“ - Dvóm v

poživitvev gospodarske konjunktore je tudi vzrok za razmišljanje bonske vlade, da bi namesto zaposlovanja tujih delavcev investirala svoj kapital v ustrezne obrate v državah, iz katerih ti delavci prihajajo. To je nedvomno tudi za nas dokaj zanimiva sprememba dosedanjih stališč nemških gospodarstvenikov. Zato bi bilo prav, če bi pravočasno in kar najbolj izkoristili možnosti, ki se nam ob tem ponujajo.

... inflacija, devalvacija, derogacija, designacija, demonstracija, pa spet inflacija, devalvacija itd. ... Kaže, da je značilnost naše stabilizacije dinamika!

PODOBE NAŠEGA ČASA

Skrk, zahrešči v slušalki, potem pa spet tisti značilni, ponavljajoči se piip, piip. Zasedeno! Še enkrat! Ja, kaj je vendar to?

— Po mojem lahko samo to pomaga! pravi neki glas.
— Po mojem pa ne! reče bas avtoritativno.

— Kako ne! se prvi glas ne da spraviti iz ravnotežja.
— Če vzameš denar iz prometa, se pritisk na kupne fondе nujno zmanjša, to pa ustvarja maneverski prostor za novo ekspanzivnost ponudbe in za afirmacijo tržnih zakonitosti.

— Ja, ja, če bi ne imeli nelikvidnosti, reče poučno prvi glas. — Če pa v takšni nelikvidnosti, kot je zdaj pri nas, potegneš denar iz obtoka, se vsa situacija lahko samo še bolj zaplete.

— A kaj bi po tvojem, mladi moj kolega, morali storiti? vpraša bas porogljivo.

— Najprej zatreti žarišča nelikvidnosti in šele nato posegati po običajnih eko-

nomskih instrumentih, pravi prvi glas.

— Likvidirati nerentabilne?

— Ja, likvidirati nerentabilne!

— Ali veš, koliko garnitur si je ob tem vprašanju že polomilo zobe?

— Ja, vem, kako ne!

— Zakaj pa potem govoriš neumnosti? Zdaj smo vendar pred rekonstrukcijo celotnega skupščinskega si-

rete pa še posebej. Razen tega pa tudi na intervencijski uvoz.

— Na tiste limone, ki jih iz Sežane pošiljajo nazaj.

— Pusti tisto! Kdor dela, dela tudi napake. Mislim na intervencijski uvoz mesa.

— Kaj pa koruze?

— Zaenkrat še ni potrebe!

— Pa britvic?

— Britvice smo uvozili ob zadnji devalvaciji, po ti-

bo ta, da se bodo problemi še bolj nakopičili.

— Potem pa bi se nujno morali enkrat usesti skupaj in se o tem posebej pogovoriti, kaj misliš?

— Strinjam se, da ne moremo kar tako iti preko teh vprašanj. Slej ko prej jih je treba dati na dnevni red.

— In kdaj predlagaš, da se dobimo in pomenimo?

— Lahko v sredo?

— Ne, v sredo je seja v

nato pa spet tisti piip, piip. Le kdo za vruga se ilegalno priključuje na moj telefon. Po četrtem plenumu se je vsaj vedelo, kdo počne takšne stvari, zdaj pa ne več. Menda so bili nekakšni gosposdarstveniki, kot je moč razbrati iz zapletenega dialoga. Morda pa tudi ne, kdo bi vedel. Ljudje pač z visoke frekvence, to je jasno! Zelo neprijetno se počutim kot nepoklicani prisluškovalec

Nekako četrtnina vseh gostov, ki jih letno sprejmejo slovenska naravna zdravilišča, prihaja tja na stroške socialnega zavarovanja. Te goste po zdraviliščih srečujemo predvsem v času izven glavne sezone, saj je v sezoni prostor le za tiste med njimi, ki so pripravljene doplačati k ceni dnevnega penziona in imajo to srečo, da je tudi zanje na voljo pristoje ležišče. Tako je najbrž tudi prav, kajti zdravljenje v naravnih zdraviliščih je v bistvu podaljšano zdravljenje v bolnišnici, zmogljivosti za to obliko zdravljenja pa so vnaprej določene.

Nekaj drugega pa je, če zdravilišča niso polno zasedena na račun zdraviliškega turizma, torej z gosti samoplačniki, pa morajo gostje z napotnico socialnega zavarovanja vseeno čakati do septembra in dlje, da bi prišli na vrsto. Preprost račun namreč pove, da je izguba večja, če je v hotelu manj gostov, ki plačajo zahtevano ceno, kot pa če ga zaseda večje število gostov, od katerih vsak zase k poslovnemu uspehu podjetja sicer prinese manj, vsi skupaj pa veliko. Zakaj tega ne znajo izračunati gostinski delavci v naših zdraviliških in drugih krajih, sicer ne vemo. Mislimo pa si, da se boje odgovoriti na vprašanje, kako bodo živeli v izvensezonskih mesecih, ne da bi okrepili turistično propagando ter goste privabili vsaj s privlačnimi cenami, če jim že ne morejo ponuditi tudi zadostnih možnosti razvedrila in zabave ...

-mG

Na visoki frekvenci

stema. Le kdo, te vprašam, bo hotel ugrizniti v to kisljo jabolko? Doslej še nihče ni!
— Enkrat bo treba! Takšne razmere, kot so zdaj na trgu, ne morejo večno trajati.

— Saj ne bodo. Saj se že intervenira ...

— Kako se intervenira?

— Kaj pa julijski cenovni premiki?

— Ali misliš na podražitev luksuza?

— Sploh na vso podražitev, na podražitev luksuza kot je kava, alkohol in ciga-

stem se je pa struktura porabe že bistveno spremenila. Razen tega bomo z britvicami lahko intervenirali na trgu že iz domačih rezerv. Sicer pa, o čem sva že govorila na začetku?

— O restrikcijah v obtoku.

— Aha. No, kot sem rekel; ta ukrep je nujen, če želimo poživiti tržne odnose. Ne moremo si v nedogled privoščiti inflatornega finansiranja razvoja. Ali ti nisi istega mnenja?

— Ne, nisem! Rezultat

zvezi s korekcijami zahtevkov cen v tekstilni industriji.

— Pa petek?

— Ob osmih ne! Pride Janez glede nivoja cen v živilsko predelovalni industriji. Morda pa ob enajstih, če ne bo Štefana v zvezi z adaptacijo notranjetrgovinskega režima v smislu novih ustavnih amandmajev.

— Prav, ob enajstih!

— Še prej pa pokličiči, če bom tu. Nekaj se je o meni govorilo v zvezi z delegacijo, ki naj bi šla ...

Škrk, zaskriplje v slušalki,

visoke linije. Le zakaj bi si po nepotrebnem nabiral še skrbi, kako gre našemu gospodarstvu, ko imam že svojih dovolj in preveč.

Zato že vrtim tisto poštno številko, kjer nekdo skrbi za dobro počutje telefonskih naročnikov. Zahteval bom, naj me kot svojega rednega plačnika nemudoma izključijo z visoke frekvence oziroma odpravijo telefonske motnje, ki škodijo mojemu veselemu počitniškemu razpoloženju.

VINKO BLATNIK

LETOVANJA ZASAVSKIH ŠOLARJEV

Skrb za socialno ogrožene otroke

Čeprav se organizatorji letovanja zasavskih šolarjev niso mogli izogniti nekaterim podražitvam v počitniških kolonijah — starši bodo letos prispevali nekaj več za 14-dnevne počitnice svojih otrok — tudi tokrat niso pozabili na družine z bolj plitvimi žepi. Te bodo za letovanja svojih otrok plačale znatno manj kot vsi tisti starši, kjer ne poznajo teh težav.

Nekateri trboveljski delovni kolektivi so pri tem pokazali vse razumevanje za to. Občinski zvezi društev prijateljev mladine pa je priskočila na pomoč tudi občinska skupščina, ki je za potrebe letovanja socialno ogroženih otrok prispevala okoli

25.000 din. Seveda pa imajo v Trbovljah stalne težave z organizacijo letovanja otrok, ker nimajo svojega počitniškega doma. Zato so stroški znatno večji, kot tam, kjer razpolagajo s svojimi domovi. Trboveljski šolarji bodo letos letovali v Šiljevici in na Debelem rtiču.

Zagorski drobiž se je že odpravil na letovanje v svoj dom v Vrsar. Tega so preuredili in povečali njegove zmogljivosti. Računajo, da se bo do konca avgusta zvrstilo v tej koloniji okoli 320 šolarjev. Med njimi bo seveda veliko takih, ki bodo plačali samo polovico dejanskih stroškov.

Hrastniški šolarji za zdaj še

tudi nimajo svoje kolonije. Vendar so jo začeli urejati v Novem gradu na istrski obali in že prihodnje leto se bodo naselili v njej. Letos pa bodo letovali s svojimi starši v počitniških domovih hrastniških delovnih organizacij. Vsa zasavska podjetja so za otroke svojih zaposlenih tudi letos dala popuste. Posebej pa so poskrbeli za tiste svoje člane, ki imajo nizke osebne dohodke in večje število mladoletnih otrok. Zanje bo treba odšteti minimalno ceno oskrbnih dni ob morju.

V počitniških kolonijah zasavske šolske mladine bodo tokrat poskrbeli tudi za to, da bi se kar največ otrok naučilo pla-

vanja. V Zagorju ob Savi pa so pravkar v teku plavalni tečaji v okviru šole v naravi. Na tečajih se bo zvrstilo okoli dvesto učencev 4. razredov osnovnih in podružničnih šol.

—m—

Pri prvih „korakih“ po morju ne gre brez pomoči

Že kar nekaj moči je treba, da se lahko igraš s tako veliko žogo

Prva nagrada za križanko Iskra v Bačo

Prejeli smo 1.283 rešitev nagradne križanke ISKRA, ki je bila objavljena v 26. številki Delavske enotnosti, dne 1. julija 1972. Med pravilnimi rešitvami smo izžrebali nagrade, ki jih prejmejo naslednji:

1. nagrada — električni brivnik BRAUN ISKRA SIXTANT: Jože ŠULIGOJ, Bača pri Modreju 4, 65216, Most na Soči, 2.—5. knjizne nagrade: Slavko TERAN, Koroška 10, 64290 Trzič, Slava GOGALA, Matejkova 7 Pobrežje, 62000 Maribor, Marjeta TURK, Čečovje 52, 62390 Ravne na Koroškem, Maja GABRIČ, Na zelenici 15, 63000 Celje; 6.—10. nagrada: polletna naročnina na Delavske enotnost: Anton MIHELJ, Na pristavi 6, 65290 Šempeter pri Gorici, Bogdan KRALJ, Deskle 60, 65210 Anhovo, Tončka ŽUNKO, Selnica ob Dravi 66, 62352 Selnica ob Dravi, Renata KLENOVŠEK, Ribniki 53, 68290 Sevnica, Nikolaj KUZMIN, Križna ul., 61000 Ljubljana.

Vsem nagrajencem bomo nagrade poslali po pošti, Delavske enotnost pa bomo pričeli pošiljati z 22. julijem 1972.

PRAVILNA REŠITEV:

VODORAVNO: Ljubljana, Dom sindikatov, Kean, Rainier, Nat, apel, tara, VT, Kovno, Isa, Orinoco, Aral, oboistka, Ana, aparat, Rina, mesnica, kna, arara, Toko, oltar, hrošč, stator, elativ, Tatarka, Mirage, Kersnik, Ivan, Steržaj, ran, Stael, oljarna, IR, vrat, NT, Enna, Saar, TC, AA, Rac, tatman, km, anglooman, KR, Est, topot, depo, A, Kranj, Edi, Atol, sinod, Iskra, elektromehanika, PTT, kravatar, Saratov.

„Vidiš, z obročem že znam plavati“

Ime in priimek

Naslov

Podpis

1

2

3

4

5

Vsak novi naročnik potrdi zbiralcu naročnikov s podpisom svoj pristaneček in sam vplača naročnino za 12 mesecev na tekoči račun ČZP Delavske enotnosti, Ljubljana, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.

Ime, priimek in točen naslov zbiralca naročnikov:

● NA ROB 27. SEJI CK ZKS

Pomembna vloga sindikatov

Ko je centralni komite ZKS v ponedeljek, 10. julija razpravljala o učinkih družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja na delitev dohodka in osebnih dohodkov v Sloveniji, je ocenil, da smo v naši republiki končno le napravili prvi korak pri odpravljanju razlik v osebnih dohodkih za enak ali podoben delovni prispevek. Uveljavljeni sistem delitve, ki ga opredeljujejo samoupravni sporazumi, je podpisnicam sporazuma razen tega omogočil tudi medsebojno usklajevanje pri delitvi dohodka na osebne dohodke in sklade.

Po oceni članov CK ZKS pomeni samoupravno sporazumevanje velik korak naprej pri osveščanju delavcev o družbenem značaju dohodka. Osnovni pomen dosedaj opravljenega dela v prvem obdobju samoupravnega sporazumevanja ni toliko v izpopolnjevanju instrumentov, na osnovi katerih so sporazumi nastali, temveč v dejstvu, da smo ne samo v zavesti, ampak tudi v praksi premostili prepričanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov kot o nedotakljivi in izključni pravici organizacij združenega dela. Stališča, ki jih je vsebovala takšno prepričanje, so podpirala skupinsko lastniške težnje ter dejanski monopol v upravljanju z družbenimi sredstvi. Spoznanje, da je dohodek tudi rezultat družbenega in ne le kolektivnega dela, pa je osnovni pogoj za dograjevanje sistema družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja vseh samoupravnih subjektov.

Samoupravni sporazumi in družbeni dogovori o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov postajajo tako odločilni instrument za urejanje samoupravnih odnosov v združenem delu. Na osnovi XXI. in XXIII. ustavnega dopolnila in že izoblikovanih predlogov za nadaljnje dograjevanje ustave ter dosedanjih izkušenj delovnih skupnosti pri sporazumevanju in dogovarjanju pa je potrebno ta sistem še izpopolniti in uravnovesiti. Komunisti, ki delujejo v sindikatih, so dolžni svoja prizadevanja usmeriti zlasti v oblikovanje takšnih samoupravnih sporazumov, na katerih bo temeljil celotni sistem samoupravnega in družbenega usmerjanja delitve. Doseči morajo, da bodo samoupravni sporazumi postali način in oblika podružbljanja dohodka v medsebojnih odnosih vseh delavcev v združenem delu. Samoupravni sporazumi naj vse bolj predstavljajo sistem norm, ki se bodo nenehno vraščale v samoupravno zavest delovnih ljudi, kar bo vse bolj zmanjševalo potrebo po sankcioniranju za njihovo spoštovanje.

V razpravi na seji CK ZKS je prevladalo tudi mnenje, da morajo biti nosilci sistema samoupravnega usmerjanja delitve dohodka delavci v temeljnih organizacijah združenega dela. Pri tem pa imajo zelo pomembno vlogo tudi sindikati, kar je še toliko bolj potrebno in nujno, ker samoupravni organi še niso dovolj usposobljeni za to delo.

V. B.

Začetek javnih razprav

V revirjih se pripravljajo na pogovore o osnutku republiškega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ● Komisija za socialno varnost pri trboveljskem občinskem sindikalnem svetu je s sodelovanjem društva upokojencev tudi že pripravila razpored sestankov ● Podobno se pripravljajo na javno razpravo v sosednjih občinah

Zanimanje za osnutek tega zakona temelji na prepričanju zavarovancev, da z njim vendarle urejamo nekatera pomembna

Diferencirane oskrbnine

Jeseni bodo v vzgojno varstvenih ustanovah v koprski občini začele veljati diferencirane oskrbnine, kar sodi med ukrepe za ublažitev socialnih razlik. Koprška občinska skupščina je soglasje k novim cenam oskrbnih stroškov ter k uvedbi diferenciranih oskrbnin dala te dni, diferencirane oskrbnine pa bodo začele veljati, ko bo podpisan družbeni sporazum med občinsko skupščino, temeljno izobraževalno skupnostjo obalnih občin in vzgojno varstvenimi zavodi.

Polni oskrbni stroški veljajo po novem v vzgojno varstvenem zavodu v Kopru in v Semečeli: v oddelku za dojenčke 520 dinarjev za otroka, v predšolskih oddelkih 430 dinarjev, v oddelkih za varstvo šolarjev pa 347 dinarjev. Polne cene tudi v prihodnje ne bo plačeval nihče, ampak so le osnova za izračun diferenciranih oskrbnin. Starši otrok, katerih dohodek na družinskega člana presega 900 dinarjev mesečno, bodo od polne cene plačevali 60 odstotkov, tisti, katerih dohodek presega 600 dinarjev 45 odstotkov; družine, pri katerih dohodek na člana ne presega 600 dinarjev, pa bodo od polne cene plačevali 30 odstotkov. Pri odmeri višine oskrbnine bodo vzgojno varstveni zavodi upoštevali tudi stanovanjske, zdravstvene in druge socialne razmere družin, in to v sodelovanju s krajevnimi skupnostmi.

vprašanja s tega področja. Vse kaže tudi, da upokojenci pa tudi drugi v javni razpravi ne bodo imeli „dlake na jeziku“, ker je že zdaj slišati mnenja, da osnutek nič kaj dosti ne poudarja samoupravnega odločanja na tem področju, pač pa je še vse preveč stvari urejenih z zakonsko regulativo.

V Zasavju so že v javni razpravi o novem statutu skupnosti pokojninskega in invalid-

skega zavarovanja imeli vrsto pripomb, čeprav je ta že upošteval načelo, da kaže največ stvari urejati po samoupravni poti. Za osnutek novega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju pa vsaj po dosedanjih podatkih ni mogoče govoriti, da razširja samoupravno odločanje. Prav zavoljo tega utegnejo biti bližnje razprave o tem v Zasavju zanimive.

-m-

ZA RESNIČNO ZMANJŠEVANJE SOCIALNIH RAZLIK V LITIJSKI OBČINI ŠE VSE PREMALO PRIZADEVANJ

Pregled dosedanjih ukrepov ni v ponos

V litijski občini so se družbenopolitične organizacije dogovorile, da bodo stalno preverjale uresničevanje programa postopnega odpravljanja socialnih razlik ● V mnogih podjetjih, žal, še niso dosti storili, da bi hitreje uresničevali sprejete smernice

Konkretno: za zdaj samo v enem ali dveh podjetjih sklenili, da bodo delavcem z manjšimi osebnimi dohodki omogočali najetje kreditov pod ugodnejšimi pogoji za dograjevanje njihovih zasebnih stanovanj. Drugod pravijo, da bodo to storili v kratkem. Prav tako za zdaj še v nobeni litijski delovni organizaciji nimajo urejene statusa delavk-mater samohranilk. V nekaterih podjetjih celo pravijo, da pri njih nimajo teh problemov. Kaže pa, da bi bile delavke, matere-samohranilke brezkrone več kot zadovoljne, če bi jim njihova podjetja pomagala pri plačevanju

oskrbnine v vzgojno-varstvenih ustanovah. Za zdaj samo litijska predilnica prispeva nekaj sredstev za delovanje centralne vzgojno-varstvene ustanove. Zanimiva je tudi ugotovitev, da v nobeni delovni organizaciji nimajo zaposlenega socialnega delavca.

V Litiji menijo, da bi morali tudi pri izplačevanju regresov za letni dopust uvesti nekakšno lestvico, da bi delavci z nižjimi prejemki dobivali večji regres. Zdj tega še nikjer niso storili, razen v Predilnici, kjer so uvedli razlike v plačevanju oskrbnih dni v počitniškem domu v No-

281. Če pravim „le“, ne mislim, da gre za majhno ali neznatno število, temveč bi rad poudaril, da imamo nočno delo žena v starem obratu, v novejšem pa ne več.“

— Zanima nas, ali so to v večini Celjanke, se pravi prebivalke vaše bližnje sosesčine ali ne?

„Večina je res iz sosesčine, toda ne ravno bližnje. Na delo se vozijo največ s kolesi in to po nekaj kilometrov, tudi po pet in več.“

brez posebnih pogojev. Vsekakor je napredek v primeri s prejšnjimi leti že v tem, da natančno vemo, kaj bomo morali storiti. Gre za posebne ugodnosti, ki sodijo k opravljanju nočnega dela (v bistvu vse zahteve izpolnjujemo že sedaj, saj dajemo na primer 40-odstotni dodatek na nočno delo, kar je najvišja možna mera).“

— Zakaj pri vas odprava nočnega dela žena ni samo stvar želja ali preproste odločitve?

„V principu smo v „Metki“

— Torej gre samo za nove stroje?

„Pravzaprav ne. Za človeka ki bi mislil samo kot gospodarstvenik, bi morda obstajala tudi možnost, da bi odpustil dobršno število zaposlenih. Mislim, da nisem v zmoti, če trdim, da se v „Metki“ kaj takega ne bo zgodilo. Torej ne gre samo za nove stroje, temveč za tako modernizacijo, da zaradi nje nihče ne bo ostal brez dela, kar še posebej velja za tiste delavke, ki bi zaradi odprave tretje izmene po preveč preprostem računu postale „odvečne“. Zaveš, da do take „odvečnosti“ ne more in ne bo prišlo, je seveda za razpoloženje v kolektivu izrednega pomena. -tk

Zopet na morje

Turizem je brez dvoma za vsako narodno gospodarstvo pomemben dejavnik, še zlasti pa za države v razvoju, katerim je včasih eden najpomembnejših virov nujno potrebnih deviz. Tudi v Jugoslaviji nujno potrebujemo „turistične devize“, ki pa jih lahko prinesejo k nam le bolj ali manj bogati tuji gosti. Do tega spoznanja smo prišli že pred leti in takrat smo zaradi pomanjkanja sodobnih hotelskih zmogljivosti prodali turizmu vrsto sindikalnih počitniških domov ob naši obali. Posledica tega pa je bila — vse manj prostora za letovanje naših delavcev, še zlasti tistih z nižjimi osebnimi dohodki. Marsikdo izmed njih je moral pozabiti, kako je biti na počitnicah ob morju.

Nič čudnega torej, če so začeli v zadnjih letih sindikati razmišljati tudi o letovanju naših delavcev. Svoj dom na obali so si postavili sindikati iz Ptujja, Murske Sobotne in iz drugih slovenskih krajev, pred mesecem dni pa so svečano odprli počitniški dom v Seči pri Portorožu za delavce iz Maribora.

Dom v Seči, v katerem je 50 ležišč, je obnovil in uredil občinski sindikalni svet Maribor. V pravo podrtijo so mariborski sindikati vložili okrog 600 tisoč dinarjev in tako uredili letovniški objekt, ki je sedaj vreden najmanj 2 milijona dinarjev. Ta dom so namenili predvsem za letovanje tistih delavcev, ki imajo manj kot 600 dinarjev mesečnega dohodka na družinskega člana. Za desetdnevno letovanje bodo plačali le 300 dinarjev, torej pravzaprav le stroške prehrane.

— Kako daleč ste s programom, ki ga omenjate?

„Računamo, da ga bomo do septembra ali oktobra že imeli in, kolikor vem, bo takšen, da bo zadnji rok za dokončanje modernizacije leto 1975.“

MODNA HIŠA

S POSLOVNIMI ENOTAMI V LJUBLJANI, MARIBORU IN OSIJEKU VAM NUDI

bogato in vedno aktualno izbiro otroške, moške in ženske konfekcije, modnega metrskega blaga, pletenin in visoko kvalitetne usnjene konfekcije in galanterije.

Pogovor je navrgel tudi podatek, ki ga nikakor ne bi pričakovali, vendar je izredno zgovoren in po svoje priča o stiski, v kateri se znajde zaposlena žena in mati. V poletnem času namreč začno v „Metki“ z delom že ob 5. uri zjutraj in to največ zato, da poročene delavke še „ujamejo“ doma može, preden le-ti odidejo na delo v popoldansko izmeno, jim pripravijo kosilo in prevzamejo otroke v varstvo. „Kleščé“ tovarniških in domačih dolžnosti dajejo torej kaj malo možnosti za oddih.

— Ali v „Metki“ kaj razmišljate o tem, da bi odpravili nočno delo?

„Vsekakor, toda samo razmišljanja so, žal, premalo. Hotel bi povedati, da je nočno delo žena v našem podjetju zaenkrat pogojno dovoljeno, če se smem tako izraziti. Od republiškega sekretariata za delo imamo tako dovoljenje, vendar samo do konca letošnjega leta. Za naprej takega dovoljenja verjetno ne bomo več dobili. Gotovo pa ne

za delo samo v dveh izmenah, toda zaradi zastarelosti strojev si likvidacije tretje izmene (gre seveda za starejši obrat) ne moremo privoščiti, ker bi zdrknili pod mejo rentabilnosti proizvodnje. Brez modernizacije proizvodnje torej ne bo šlo in je modernizacija pravzaprav edina realna alternativa.

Ker je bilo prej govora o dovoljenju republiškega sekretariata za delo, pričakujemo, da bomo dovoljenje za nočno delo žena dobili tudi za prihodnje leto, vendar seveda s pogojem, da bomo do takrat že imeli v rokah natančen in realen program, kako mislimo modernizirati proizvodnjo, s čimer bi — mimo vsega drugega — dosegli tudi možnost, da nočno delo žena v proizvodnih obratih ne bi bilo več potrebno.“

— Kako daleč ste s programom, ki ga omenjate?

„Računamo, da ga bomo do septembra ali oktobra že imeli in, kolikor vem, bo takšen, da bo zadnji rok za dokončanje modernizacije leto 1975.“

Na 10 cicero

SLOVENSKE KONJICE

Podobno kot lani, so tudi letos v Ločah pri Slovenskih Konjicah pripravili „letne kulturne prireditve na vasi“, s katerimi so začeli 3. julija, končala pa se bodo v začetku septembra. V programu je predvidenih več filmskih prireditev, gostovanj nekaterih gledališč in narodnozabavnih ansamblov. V posebni oddaji bodo sodelovale tudi vse slovenske lokalne radijske postaje, in sicer vsaka z dvema točkama. Ob tej priložnosti bodo sodelovale še radijske postaje Celovec, Budimpešta in Trst.

Vse prireditve bodo na gradu Pulegled, ki lahko naenkrat sprejme do 1000 ljudi. Iz lanskih izkušenj sodijo, da bodo tudi letos prireditve polno obiskane.

V. L.

AJDOVŠČINA

Dolgotrajna prizadevanja primorskih gradbincev in medobčinskih odborov sindikata gradbenih delavcev Primorske, da bi na tem območju odprli šolo gradbene stroke, so končno rodila uspeh. Letos jeseni bo taka šola začela delati v Ajdovščini. V njej se bodo šolali kadri za vsa primorska gradbena podjetja, pod enakimi pogoji se bodo izobraževali učenci iz vseh primorskih občin.

SLOVENSKA BISTRICA

Tako kot več let doslej, je tudi letos julija in avgusta delovni kolektiv „Impol“ sprejel na počitniško prakso okrog 80 dijakov in študentov strokovnih, srednjih in višjih šol. V teh dveh mesecih se bodo vsi, ki se bodo vključili v počitniško prakso, lahko izpopolnili v stroki, za katero so se opredelili že v šoli.

Več mladih šolarjev, ki so se prijavili za počitniško prakso za en mesec, pa so vključili v neposredno proizvodnjo namesto tistih, redno zaposlenih delavcev, ki so v tem času na dopustu. Ti šolarji bodo seveda opravljali delo, ki ga zmorejo in ki je njim primerno.

V. H.

BREST
POHIŠTVO

bi s svojimi načrti in programi prodrle med delavce. To pa bi morali delati tisti, ki so za kulturno delo poklicani, plačani in tudi strokovno izšolani. Obrniti se k delavcem. Spoznanja o tej potrebi pa je vse premalo tudi pri tistih, ki so odgovorni za kulturno politiko, tudi v kulturnih skupnostih. Res je nemara, da po tej poti kulturna politika vsega ne more zaobjeti, toda če to pot povezovala interesov spregleda, se prav gotovo od tuji resničnim širokim kulturnim potrebam.

Naloga sindikatov torej ni v tem, da kulturnim ustanovam „dobavlja odjemalce“, marveč da spodbujajo povezovanje kulturne politike delovne organizacije, rezultatov njihovega proučevanja potreb in načrtovanja kulturnih aktivnosti s kulturno politiko v širši družbi, krajevni skupnosti, občini, regiji ali republiki. Predstavniki delovnih organizacij v kulturnih skupnostih danes še niso prinašalci teženj, zamisli in potreb iz delovnih organizacij. Baza je v tem pogledu še vse prešibko organizirana, da bi tem predstavnikom lahko celoviteje prikazala svoje kulturne interese. SONJA GAŠPERŠIČ

slovenski sindikati in Socialistična zveza dali pobudo za kulturno akcijo, ki naj bi sprožila večjo kulturno aktivnost med delavci. A ta doslej ni dala pomembnejših rezultatov, razen nekaterih izjemnih primerov boljšega organiziranja na tem področju. Razlogi za to so številni in o njih so razpravljali tudi na nedavnem seminarju v Skofji Loki o organizaciji kulturnega dela v delovnih

je najlažja pot v delovne organizacije sindikatov, tudi občinskimi sindikalnim svetom, ki bi lahko storili mnogo tega, česar se niso storili.

Sindikat res lahko veliko stori. Predvsem se mora upreti razlagalcem teorije, da je delovna organizacija zgolj proizvodna enota. Zavzeti se mora, da bodo delovne organizacije konkretneje zapisale v svoje statute,

časa namenijo delavci svojim kulturnim interesom, kakšni so ti in kakšni so pogoji za njihovo uresničitev. Podoba, ki jo je odkrila ta raziskava, ni bila razveseljiva. Predvsem imajo delavci prostega časa zelo malo, saj ga izkoristijo za dodatno delo ali za družinske obveznosti. Skoraj polovica anketiranih nima kaj povedati o svojem kulturnem življenju, a tudi ostali bolj malo. Le radio je

Delavci in kultura

prodrli tako rekoč do vseh in tudi televizija že v veliki večini.

Temu se pravzaprav ni čuditi, saj tudi kulturna politika zadnjih deset, petnajst let ni bila obrnjena h kulturnim potrebam delavcev, k spodbujanju njihovih kulturnih interesov. Tudi v delovnih organizacijah ne! Predčasna raziskava 120 statutih delovnih organizacij je odkrila le v dveh primerih nekatere načelne stavke o skrbi za kulturo zaposlenih, čeravno je tudi res, da so marsikje vendarle že več storili kot zapisali.

Da bi presegli to stanje, so

organizacijah in občinah, ki so ga priredili republiški svet Zveze sindikatov, Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije in Zveza delavskih univerz.

Živahnjejšo kulturno akcijo v delovnih organizacijah vsekakor zadržava tista teorija in njeni razlagalci, po kateri je delovna organizacija le proizvodna celica, za kulturne in druge socialne potrebe zaposlenih pa naj poskrbijo družbeni organizmi izven delovne organizacije. Po drugi strani pa predstavniki poklicnih in nepoklicnih kulturnih ustanov menijo, da je glede vsakršne kulturne akci-

kaj so njihove naloge na področju kulturne rasti zaposlenih, kako se bodo v tem pogledu organizirale in kako izločale in združevale sredstva v ta namen.

Žal, pa se o razmerju med delavci in kulturo in s tem v zvezi o vlogi sindikatov še vedno razmišlja na način, ki seveda ni sprejemljiv: poklicne ali nepoklicne kulturne ustanove še vedno potrebujejo nekoga, ki jim bo delavce pripeljal v knjižnico, gledališče, na delavsko univerzo ali v kulturno društvo in to naj bo sindikat! Vse premalo pa kulturne institucije razmišljajo o tem, kako

ZE DRUGIČ DRUŽBENI DOGOVOR Z DELOVNIMI ORGANIZACIJAMI O KULTURNI AKCIJI

RADOVLJIŠKI PRIMER

Pobuda za posredovanje gledaliških predstav kolektivom je pred petimi leti dala radovljiška občinska Zveza kulturno-prosvetnih organizacij (ZKPO). Pobuda je bila dobro sprejeta, finančno pa so jo takrat lahko realizirali le z lastnimi sredstvi in s podporo republiškega sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti. Pred tremi leti pa so na pobudo ZKPO in občinskega sindikalnega sveta na posvetu s predstavniki večine delovnih organizacij sklenili izoblikovati prvi družbeni dogovor o kulturni akciji. Poleg pobudnikov so bili nosilci družbenega dogovora še osnovne sindikalne organizacije in delavski sveti. Toda k temu družbenemu dogovoru je pristopil le del delovnih organizacij. Napaka je bila v tem, da je bil znesek na zaposlenega za realizacijo programa previsok, 850 din, in se je zato zbralo le malo dodatnega denarja.

Lani so to napako popravili. Dogovorili so se za nižji prispe-

vek, za 200 din na zaposlenega, zato pa so morali program nekoliko skrbeti. Akcija je dala lepe rezultate, saj so predstave imele poprečno 300 obiskovalcev.

Lep obisk publike jih je spodbudil, da so lani decembra ob sklenitvi novega družbenega dogovora za leto 1972 pripravili zopet obsežnejši program, k družbenemu dogovoru pa je pristopila tudi kulturna skupnost. Letošnji program obsega 19 gledaliških predstav, pomanjkljivi deli programa pa vidijo v njegovi enostranosti. Delavci sicer že kar dobro spremljajo tudi zahtevnejše uprizoritve, kar je vsekakor rezultat petletnega sistematičnega posredovanja gledaliških gostovanj.

Danes ugotavljajo, da je za uspešno programiranje in izvajanje kulturne akcije v občini nujno dobro sožitje organizatorjev, to pa v Radovljici je. K stroškom za letošnjih 19 predstav je dve tretjini prispevala

kulturna skupnost, ostalo delovne organizacije. Čeprav so se letošnji prispevki nekoliko dvignili, na 400 starih dinarjev, je že doslej podpisala družbeni dogovor več kot polovica delovnih organizacij. Organizatorji pravijo, da je potrebno mnogo strpnosti, pustiti „vrata odprta“ vse do konca leta, kajti družbeno dogovarjanje je proces. Soglasje morajo dati delavski sveti in sindikalne organizacije, zaradi česar se seveda vključevanje tudi zavleče.

Družbeni dogovor točno opredeljuje obveznosti nosilcev kulturne akcije. Programski izbor opravlja posebna komisija pri kulturni skupnosti, komisija za šport, rekreacijo in kulturo pri Ob SS pa je odgovorna za organizacijo, za stik z delovnimi kolektivimi. Teh stikov pa še ni dovolj, ker podobnih komisij osnovne sindikalne organizacije še nimajo.

Rezultati akcije so res spodbudni. Nad 400 obiskovalcev poprečno je že letos prihajalo na predstave, prostih sedežev zmanjkuje v Bohinju in Podnartu, le na Bledu še niso uspeli napolniti dvorane. Predstave opremljajo s komentarji, toda delavci zahtevajo, da se jih o predstavi informira že nekaj dni poprej.

Obstajajo tudi očitki, da so predstave drage. Seveda pa je razumljivo predstava poklicnega gledališča dražja kot amaterska. Kvalitetne amaterske predstave Čufarjevega gledališča z Jesenic in Prešernovega iz Kranja namreč tudi vključujejo v svoj gledališki program.

Posebnih uspehov pa doslej niso imeli pri tem, da bi v delovnih organizacijah oblikovali nekakšna kulturna jedra, kakršna so že po krajevnih središčih. V tem času so spoznali, da bi bilo koristno oblikovati poseben sklad za pospeševanje kulturnega dela v delovnih organizacijah. Zamisel sta osvojila kulturna skupnost in občinski sindikalni svet, pri katerem bodo še letos tak sklad tudi ustanovili. Pomisleke, da bodo s tem odtujevali delovnim organizacijam sredstva v občino, zavračajo. Sklad naj bi namreč zagotavljal večjo stalnost kulturne

akcije, pa tudi samoupravnega vodenje te akcije, saj bodo sklad upravljali delavci sami. S. G.

Verifikacija ni formalnost

Od sprejema zakona o delovnih univerzah, izobraževalnih centrih in drugih organizacijah, ki se poleg šol ukvarjajo z izobraževanjem, je preteklo že več kot leto dni. Blizu se rok, v katerem se morajo te organizacije verificirati, da si s tem pridobijo enakopravno mesto v sistemu vzgoje in izobraževanja.

Doslej je verifikacijska komisija pri republiškem sekretariatu za kulturo in prosveto SRS verificirala le 4 delavske univerze (Litija, dopisna delavska univerza, Postojna in „Boris Kidrič“ iz Ljubljane). Izkušnje prvih verifikacij so le deloma potrdile pričakovanja, da bo zakon prispeval k hitrejšemu urejanju osnovnih pogojev za kvalitetnejše delo teh ustanov. Komisija je po svojem delu razen zakonskih določil o kadrovskih, materialnih in drugih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati delavske univerze za verifikacijo, upoštevale predvsem vlogo in mesto delavskih univerz v posameznih območjih. Razveseljivo je, da so se ob verifikaciji prvih delavskih univerz v Litiji in Postojni vsi občinski dejavniki, od skupščine in političnih organizacij pa tudi vse delovne organizacije resno zavzemale za to, da ustvarijo delavski univerzi take pogoje, ki ji bodo omogočali opravljati skupno dogovorjene in programirane izobraževalne naloge.

Nekoliko drugačno pa je stanje v Ljubljani, kjer DU „Boris Kidrič“ sicer ima vse formalne pogoje za verifikacijo, pa tudi z dosedanjim delom je potrdila, da je nepogrešljiv člen v sistemu izobraževanja in vzgoje ne le v Ljubljani, temveč tudi v širšem območju – saj ima svoje podružnice v več okoliških občinah. Vendar pa tako občinske kot mestne skupščine in družbenopolitične organizacije (razen sindikatov) v Ljubljani ne kažejo pravega odnosa do te ustanove, v kateri se dnevno izobražuje preko 3.000 delavcev. Medtem ko so npr. v Postojni in Litiji za delavsko univerzo zagotovili ustrezne lastne učilnice in druge prostore s podpisom družbenega dogovora, pa tudi stabilnejši vir financiranja, pa DU „Boris Kidrič“ nima perspektiv za to, da se bodo v Ljubljani ti stvari, ki so pogoj za nadaljnji razvoj izobraževanja odraslih, kaj kmalu izboljšale. Ustanova, ki je s svojim delom nešteto potrdila svoje mesto in vlogo, še vedno nima enakovrednega mesta niti v družbenem planu za izgradnjo učnih prostorov, niti v finančnem načrtu TIS.

Zato je komisija ob verifikaciji predlagala, da ustanovitelj DU „Boris Kidrič“ jasneje opredeli svoje obveznosti do te ustanove in da ji zagotovi trajnejše pogoje za delo. Med te pa sodi predvsem čimprejšnja ureditev prostorov (v okviru predvidenih novih investicij v šolstvo ter enakopravno uporabo obstoječih šolskih prostorov) ter z družbenim dogovorom zagotovljeni stalni vir za financiranje osnovnih dejavnosti delavske univerze. Lr tako bo možno izboljšati in razširiti krog strokovnih delavcev na delavski univerzi, ki ima prav v republiškem središču še posebej pomembno in odgovorno mesto.

T. B.

NOVE GENERACIJE MLADIH STROKOVNJAKOV

Znanje zdaj še praksa

Šolski center Velenje, do nedavnega Rudarski šolski center, v okviru katerega deluje več srednjih in poklicnih šol, je dal te dni delovnim organizacijam Šaleške doline nove strokovnjake – kvalificirane delavce.

Šolanje v okviru Šolskega centra Velenje je končalo skoraj 230 mladih, ki so obiskovali redne šole. 87 mladih je končalo poklicno rudarsko šolo, 43 poklicno šolo elektro stroke, 73 mladih poklicno šolo kovinarske stroke, 23 dijakov pa je diplomiralo na rudarski tehniški šoli.

Istočasno je uspešno končalo šolanje na večerni šoli za kvalificirane kopače 86 članov delovnega kolektiva Rudnika lignita Velenje, 48 delavcev Rudnika lignita Velenje pa si je pridobilo v večerni šoli polkvalifikacijo.

Mladi, ki so končali redne šole v okviru Šolskega centra Velenje, si bodo zdaj skušali ob znanju čimprej pridobiti tudi potrebno prakso.

(vš)

POJEM ŠIROKE IZBIRE, SOLIDNE
POSTREŽBE, ZMERNIH CEN,
POJEM DOBREGA NAKUPA

TRGOVSKO PODJETJE
namama
LJUBLJANA

Knjige v knjižnice!

Akcija trboveljske temeljne skupnosti ob mednarodnem letu knjige

Trboveljska temeljna kulturna skupnost je že spomladi sprejela zanimiv program nadaljnega razvoja knjižničarstva na svojem območju. Za uresničitev programa bodo v središču revijev potrebovali znatna sredstva, ki pa jih, kot je videti, ne bo lahko zbrali, saj je letos temeljna kulturna skupnost prejela manj sredstev, kot je preu-

videvala.

Da bi dobili čim več knjig in da bi te prišle med občane, se je pred kratkim temeljna kulturna skupnost obrnila na vsa podjetja v občini. V posebnem pismu jim predlaga, naj vse knjige, ki so sedaj neizkoriščene v omarah, podari občinskimi ali podružničnimi knjižnicam.

Akcija trboveljske temeljne

kulturne skupnosti je zanimiva tudi zategadelj, ker gre za tesnejše sodelovanje z delovnimi kolektivi. Nobenega dvoma namreč ni, da podjetja ne bodo ostala gluha za to prošnjo. Sicer pa so med stalnimi obiskovalci trboveljskih knjižnic tudi številni delavci in knjige, ki so bile zdaj neizkoriščene v podjetjih, bodo na razpolago tudi njim,

Kje so vzroki za neuspeh?

Združitev mariborske trgovine propadla kljub očitnim prednostim

Dve največji mariborski trgovski delovni organizaciji Jeklotehna in Vema, v katerih je skupno zaposlenih nad 2100 delavcev in vajencev in ki sta lani ustvarili za nad milijardo dinarjev celotnega dohodka, sta pred kratkim glasovali o združitvi. Referendum je propadel, saj so v kolektivu Veme z veliko večino glasovali proti (za je bilo le 12,7 odstotka zaposlenih), medtem ko so bili zaposleni v Jeklotehni za združitev. Tako je šla po vodi velika mariborska trgovska integracija in velika trgovska podjetja od drugod si lahko manejo roke, saj bodo lahko na mariborskem območju še vnaprej brezskrbno poslovala, ne da bi jih „nadlegovala“ domača trgovina.

Kje so vzroki, da je referendum v Vemi propadel? Prav gotovo niso odločali ekonomski razlogi, dosti bolj verjetno so bili „krivi“ subjektivni dejavniki. Obširen elaborat o združitvi trgovskih podjetij Vema in Jeklotehne je z vseh strani obdelal ekonomske prednosti združitve ter pokazal, da z njo nobeno podjetje ne bo nič izgubilo, pač pa bo lahko nova močna trgovska organizacija

mного uspešneje poslovala ne samo na mariborskem ampak tudi na slovenskem in jugoslovanskem trgu, da ne omenjamo možnosti za pričetek zunanje trgovine v Jeklotehni. Kljub temu pa so pred referendumom krožile govornice v delovni skupnosti Veme, češ da bo njihovim delavcem po združitvi slabše, kot v samostojni organizaciji. Zlasti poslovodje so govorili, da bodo osebni dohodki nižji. (Vema je imela lani po podatkih podružnice SDK poprečne osebne dohodke v višini 1693, Jeklotehna pa 1696 dinarjev), da imajo v Jeklotehni blokiran račun (zadnjič je bil leta 1965), najhujše pa so bile govornice, da bo Vema premalo zastopana v organih upravljanja in vodenja.

Elaborat, kjer so bila vodilna delovna mesta novega podjetja natanko navedena, ob njih pa tudi imena, kdo naj bi bil vodja posameznega sektorja, pa dokazuje, da tudi to ne drži. Pri Vemi so bili prepričani, da imajo boljši sistem nagrajevanja in elaborat o združitvi je zato ta sistem v celoti sprejel. Kaže torej, da vsi delavci Veme tega niso vedeli. Čeprav je jasno, da bi združitev prinesla samo korist, so bili vodilni delavci obeh podjetij precejšnji formalisti. Tako se niso mogli sporazumeti ali naj bi šlo za združitev ali za pripojitev. Da bi bilo obema partnerjema zadoščeno, je Vema privolila, da se priključi Jeklotehni, združeno podjetje pa bi se registriralo kot Vema.

Direktor združenega podjetja bi bil dotakratni direktor Jeklotehne, njegov pomočnik pa direktor Veme. Verjetno je bil tudi to kamenček, ki je pomagal zrušiti integracijo.

Sedaj, po propadlem referendumu navajajo vodilni predstavniki obeh podjetij (še zlasti pa Veme), da je bil elaborat o združitvi pomanjkljiv, predvsem pa to, da so imeli premalo časa, da bi ga vsi zaposleni dobro preučili. To pa verjetno ne more biti opravičilo za propad tako pomembne zadeve, kot je združevanje velikih trgovskih organizacij, saj kaže na določeno neraznosten, morda pa že tudi na vnaprejšnjo nepripravljenost na skupno pot.

D. P.

Ne samo številke

Polletje se je prevesilo in tudi v zasavskih delovnih organizacijah bodo kmalu ocenjevali, kako so gospodarili in koliko prigrisodarili ter s katerimi osnovnimi vprašanji se bodo srečavali tudi v drugem

polletju. Že zdaj pa je v podjetjih slišati, da rezultati le ne bodo tako slabi, kot so predvidevali, razen seveda v nekaterih kolektivih, kjer kljub vsestranskim prizadevanjem niso zlezli na zeleno vejo.

V Zasavskih premogovnikih so v šestih mesecih nakopali okoli 861.000 ton premoga, in s tem skoraj izpolnili predviden obseg gospodarjenja. Ostanek dohodka pa bo znatno manjši, ker rudnik Zagorje ob Savi gospodari letos z izgubo, ki je znašala že konec maja nekaj nad 2 milijona din. Ker Termoelektrarna II. in nova cementarna še vedno ne obratujeta s polno zmogljivostjo, sta pa med največjimi potrošniki premoga, je očitno, da se kolektivu zasavskih premogovnikov tudi v drugem polletju ne obetajo kakršne koli boljše možnosti poslovanja.

Drugo resno vprašanje, ki mu bodo na bližnjih posvetovanjih, bržkone skoraj v vseh zasavskih kolektivih, posvetili posebno pozornost, je nedvomno nelikvidnost. Obvezna porav-

nava je samo nekaterim podjetjem prinesla „olajšanje“, številni drugi pa so ostali skoraj praznih rok. Zato je prav, da neposredni proizvajalci zvedo, kako je z njihovim denarjem, ki jim ga dolgujejo kupci in da se dogovorijo, komu bodo v prihodnje prodajali svoje izdelke, komu pa jih bodo polagoma odrekli. Tudi v Zasavju je namreč vse več podjetij, ki so med ukrepe svoje letošnje poslovne politike sprejela načelo, da slabim plačnikom ne bodo več prodajala svojega blaga. Žal se vsaj za zdaj teh ukrepov poslužuje samo nekaj delovnih organizacij, druge pa so prisiljene prodajati tudi nerednim plačnikom.

Razprave o minulem polletnem gospodarjenju pa utegnejo biti zanimive tudi zavoljo tega, ker bodo tokrat spregovorili tudi o dosedanjem izvajanju sprejetih samoupravnih sporazumov o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov. V nekaterih podjetjih so o tem pripravili zanimive analize.

NAJHUJE JE, KER NI DOVOLJ DELAVCEV

Tovarna montažnih stavb Marles v Podvelki zadnje mesece hitro napreduje. Iz dneva v dan povečujejo proizvodnjo vseh vrst montažnih objektov, po katerih je na domačem in tujem tržišču veliko povpraševanje. Predvidoma bodo letos povečali proizvodnjo za približno 25 odstotkov v primerjavi z lanskim letom. Tako bodo izdelali nad 600 raznih montažnih objektov, skupen dohodek pa

bo znašal skoraj 70 milijonov dinarjev.

V kolektivu se zelo trudijo, da bi modernizirali proizvodni postopek. Zato so v zadnjih mesecih postavili v novo halo več najmodernejših strojev za obdelavo lesa. Ob tem pa imajo kronične težave zaradi pomanjkanja delavcev. Tako bi nemudoma sprejeli na delo najmanj 30 nekvalificiranih delavcev, vsak trenutek pa bi zaposlili še 20 mizarjev, ki jih nujno potrebujejo za kvalificirana dela pri montaži.

Letošnji proizvodni načrt je obsežnejši kot lanski in zato so morali delavci pred kratkim krepko poprijeti za delo. Delali so v dveh izmenah po 10 ur, odpovedali pa so se tudi prostim sobotam. Zdaj pa je položaj že tako kritičen, da v novi hali obratuje le ena proizvodna linija, druga pa občasno stoji zaradi pomanjkanja delavcev.

V tovarni pravijo, da je delavec za eno izmeno preveč, za dve pa premalo, tako da sta obe okrnjeni. Razen tega, da v tem obratu Marlesa primanjkuje delavcev, je za ta kolektiv značilna velika fluktuacija. Mnogi, ki se komaj privadijo na delo ob stroju, odidejo drugam, nato pa pridejo drugi, ki storijo enako.

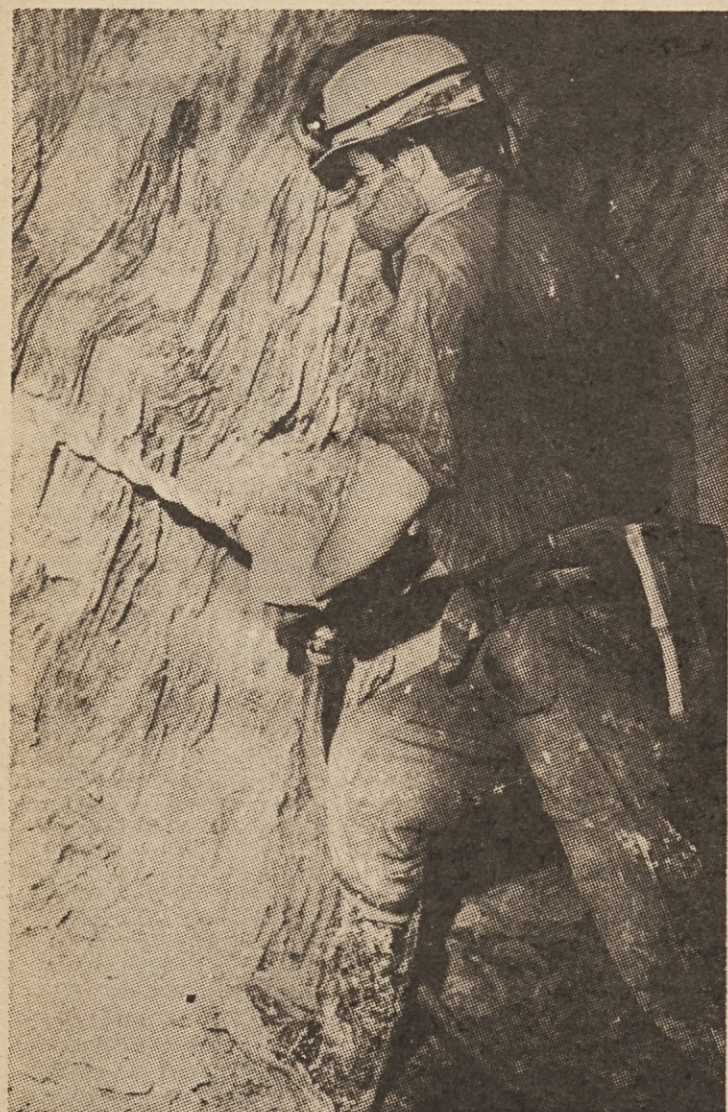
V Podvelki zato ne vedo, kaj storiti in kje dobiti delavce. Morda se zdi presenetljivo, da v občini Radlje ob Dravi, ki je po zaposlenosti daleč pod slovenskim poprečjem, saj je zaposlenih le nekaj več kot 21 odstotkov prebivalstva, ne morejo dobiti delavcev. Res, osebni dohodki pri Marlesu niso posebno visoki, kar pa je treba razumeti, saj se tovarna šele razvija in modernizira, to pa terja precej sredstev. Kolektiv se zaradi modernizacije zavestno odreka visokim osebnim dohodkom zato, da bo čez nekaj let bolje. Takemu kolektivu pa bi verjetno morala priskočiti na pomoč družbena skupnost.

D. P.

CERŠAK

Tovarna lesovine in lepenske Ceršak je sklenila z Jugobanko in grupacijo ERWEPA iz Erkratha pri Duesseldorfu pogodbo za dobavo nove avtomatske linije za proizvodnjo specialnih lepenk. Skupna investicija znaša blizu 50 milijonov dinarjev. Po pogodbi bi morale naprave obratovati že 1. aprila prihodnje leto. V dveh mesecih bo začela prihajati tudi prva oprema za novo proizvodnjo.

D. P.

Naporno in tudi nezdravo je delo rudarjev v Rudniku kaolina Črna – A. AGNIČ

● GOSPODARJENJE V PODJETJU KLEPARSTVO-VODOVD ŠOŠTANJ:

Prostor najtrši oreh

Med delovne kolektive v Šaleški dolini, ki si prizadevajo povečati proizvodnjo in z uvajanjem novih dejavnosti povečati obseg gospodarjenja, sodi tudi Kleparstvo – vodovod Šoštanj. V okviru podjetja delujejo zdaj trije obrati, in sicer vodovod, krovstvo – kleparstvo in ključavničarstvo. Lani so dosegli rekordno vrednost proizvodnje, sodelovali so tudi pri gradnji nove tretje faze šoštanske Termoelektrarne, precej del pa so opravili tudi za velenjsko SGP Vegrad. Letos pa širijo dejavnost tudi na področja izven velenjske občine.

Z ustanovitvijo obrata ključavničarstvo so v šoštanskem podjetju Kleparstvo – vodovod začeli urediti zamisel, da bi uvedli serijsko proizvodnjo nekaterih izdelkov. Največja težava pri tem je pomanjkanje prostorov, saj morajo zdaj „gostovati“ tudi v delu prostorov Tovarne usnja Šoštanj. Podjetje bi za zdaj nujno potrebovalo vsaj manjšo proizvodno dvorano, veliko 1.000 kv. metrov.

Zdaj pripravljajo v Kleparstvu – vodovod Šoštanj srednjeročni razvojni načrt. Med drugim računajo na odpiranje nekaterih novih dejavnosti, ki jih za zdaj v Šaleški dolini ni in ki so nujno potrebne.

(vš)

OBISK PRI SLOVENSKIH SOLINARJIH

Sol je prepoceni, da bi lahko dobro zaslužili

Če bo vreme ugodno, bomo imeli letos lepo žetev, so nam dejali sečoveljski solinarji, ko smo jih te dni obiskali na solinah v Leri. In res se ob bazenih dviga že kar lepo število solnih piramid, ki tako oblikovane same sebe ščitijo pred dežjem in nevihtami. Takole okrog 1500 ton soli so doslej nagrabili. Vendar to še ni dovolj, da bi bila proizvodnja rentabilna. Soli je treba pridelati najmanj pet tisoč ton. Če ne bo preveč

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti

poljuven

dežja, je toliko tudi bo, pa morda še kaj več.

Pridelek morske soli je resda v veliki meri odvisen od žuljavih in razpokanih rok solinarjev, vendar nič ne pomaga, če je vreme slabo. Če ni sonca in toplote, morska voda ne izhlapeva dovolj hitro, sol pa se v bazenih prepočasno kristalizira in useda. Deževno poletje zato pokoplje vse upe, pa tudi dobršen del že tako majhnega zaslužka solinarjev. „Sol je pri nas pre-

poceni, da bi lahko bolje zaslužili,“ pravijo solinarji in prav to, pa tudi zastarel način proizvodnje sta ob slovenski obali že dolgo tega pokopala dobršen del solin. Medtem ko so pred leti pridobivali morsko sol na površini šestih milijonov kv. metrov, jih je aktivnih zdaj še dva milijona 400 tisoč. Največji kompleks je v Leri v Sečoveljah, na manjši površini pa pride lujejo sol tudi v Strunjanu.

Opuščeni deli solin, ki se raztezajo na desnem bregu Dragonje, vedno bolj propadajo in se spreminjajo v veliko močvirje. Hkrati s solinami propadajo tudi starodavne poletne hišice, v katerih so stari solinarji preživljali poletje, ko so delali na solinah. O tem, kaj narediti z opuščeni solinami, v piranski občini veliko razmišljajo – celo o tem, da bi ta prostor izkoristili za turistične namene ali pa za umetno gojitev morskih rib v posebej urejenih bazenih. Solinarji pa bi seveda najraje videli, da bi opuščene soline spet aktivirali, kar pa se zagotovo ne bo zgodilo.

Povsem pa soline ob našem morju le ne bodo izumrle, saj

morske soli ponekod – zlasti v delu prehranske industrije, ni mogoče zamenjati s kameno.

Obstoječe morske soline v naši državi proizvajajo letno od 30 do 40 tisoč ton morske soli. Potrebujemo pa je trikrat toliko in to moramo uvažati. Če je pridelek doma še tako majhen, je to prihranek, saj deviz za razmetavanje pač nimamo.

POMEMBNA DELOVNA ZMAGA V TOVARNI USNJA SLOVENJ GRADEC

Nove zmogljivosti za proizvodnjo gumirane žime

Letošnje praznovanje 22. julija bo delovna skupnost Tovarne usnja Slovenj Gradec združila s pomembno delovno zmago. Namenu bodo izročili nove zmogljivosti v obratu za proizvodnjo gumirane žime.

Nove naprave bodo omogočile Tovarni usnja Slovenj Gradec, da bo podvojila proizvodnjo gumirane žime in avtomobilskih sedežev, v glavnem za potrebe inozemskih avtomobilskih tovarn. Lani so v To-

varni usnja Slovenj Gradec izdelali 1.200.000 avtomobilskih sedežev, pri čemer so jih kar 1.100.000 izvozili. Letos bodo izdelali okrog 1.800.000 avtomobilskih sedežev, na tuje pa jih bodo prodali najmanj 1.500.000. Za prihodnje leto načrtujejo že 2.500.000 avtomobilskih sedežev, večino pa jih bodo spet izvozili.

Povečanje zmogljivosti za proizvodnjo gumirane žime in avtomobilskih sedežev je veljalo

Tovarno usnja Slovenj Gradec okrog 10 milijonov dinarjev.

Čeprav zdaj pravzaprav končujejo s pomembno investicijo, se v Tovarni usnja Slovenj Gradec že pripravljajo na nekatera nova dela, saj želijo zagotoviti zaposlenim kar največjo socialno varnost tudi v prihodnje.

22. julij – praznik vstaje slovenskega ljudstva bo torej tudi praznik 600-članske delovne skupnosti Tovarne usnja Slovenj Gradec. (An)

ZAKLJUČENE LETNE SINDIKALNE IGRE OBALNEGA OBMOČJA

»TOMOS« SPET NAJBOLJŠI

Med 1.150 tekmovalci in tekmovalkami so bili prvič zastopani tudi košarkarji • Zmagovalne ekipe bodo nastopile za barve obalnega območja še v Tolminu na delavskih športnih igrah Primorske

S podelitvijo pokalov, diplom in drugih priznanj so bile prejšnjo sredo na prisrčni slovesnosti na terasi hotela v Žužsteri v Kopru zaključene letošnje poletne delavsko športne igre slovenskega obalnega območja. Za to, že tradicionalno prireditelj v organizaciji Obalnega sindikalnega sveta, se je letos prijavilo 1.150 tekmovalcev in tekmovalk iz 45 osnovnih sindikalnih organizacij v občinah Koper, Izola in Piran. Na splošno vzeto je bilo tudi letos največ zanimanja za tekmovalstvo v kegljanju, balinanju, malem nogometu in namiznem tenisu. Vendar pa so organizatorji zabeležili presenetljivo dober odziv tudi na razpis tekmovalstva v košarki, ki je bilo letos prvič na sporedu.

Najmočnejše in v vseh panogah so bili na letošnjih sindikalnih športnih igrah obalnega območja zastopani predstavniki tovarne TOMOS. Čeprav so osvojili le po eno prvo mesto v ekipnem plasmaju in pri tekmovalstvu posameznikov, sta jim številčna zastopanost in uspeh ekip ter posameznikov le pripomogla, da je TOMOS tudi letos premočno osvojil naslov vseekipnega zmagovalca, saj je zbral kar 454 točk. Na drugo mesto v tej konkurenci so se z 281 točkami uvrstili športniki Mehanotehnike iz Izole, na tretje, z 266 točkami, pa tekmovalci Stavbenika iz Kopra.

Ostali rezultati:
Najboljšo ekipo v malem nogometu je na tekmovalstvo poslalo koprsko delovišče SGP Gorica. Na drugo mesto so se uvrstili nogometarji podjetja STEKLO iz Izole, na tretje pa moštvo Stavbenika iz Kopra.

Kolektiv Mehanotehnike iz Izole se lahko pohvali, da ima najboljše košarkarje, saj so leti „prehiteli“ moštvi Tomosa in Jadroagenta iz Kopra na drugem oziroma na tretjem mestu.

V namiznem tenisu je prva ekipa TOMOS osvojila zlato medaljo za barve svojega podjetja. Moštvo Bolnice Valdoltra je v tej disciplini pripadlo drugo, Jadroagentu iz Kopra pa

tretje mesto. Med posamezniki je bil najuspešnejši Lucijan Stadina (Splošna plošva, Piran), pred Ivom Šverkom (Tomos) in Aljošo Škabarjem (Skupščina občine Koper).

Med šahisti so v ekipnem plasmaju zmagali „Obrtni delavci“ iz Kopra pred Tomosom in Slavnikom. Zato pa je med posamezniki prvo mesto osvojil predstavnik Slavnika – Vlado Brečević. Drugi je bil Ivan Zabukovec (sindikalna organizacija pravosodnih ustanov), tretji pa Nikola Šebalj (sindikalna organizacija obrtnih delavcev). Med šahistkami pa je bila najboljša Majda Kamensšek (Gradis Koper), pred Marijo Kramberžer (Jadroagent) in Metko Kováč (Tomos).

Tudi izidi v preostalih tekmovaljih z okroglimi tekmovalnimi rekviziti so pokazali, da jih najbolj obvladajo Izolani. Tako je v rokometu zmagala Mehanotehnika iz Izole (pred Tomosom in obrtnimi delavci iz Kopra), v balinanju DELAMARIS (pred Tomosom in SGP Gorica-delovišče Koper), v tekmovalstvu kegljačev pa še enkrat MEHANOTEHNIKA (pred tretjo ekipo TOMOS in moštvom gostinskega podjetja Metropol iz Pirana). Zato pa so vse lovorjke v ekipnem tekmovalstvu kegljačic ostale v Kopru, saj je STIL osvojil prvo, Tomos drugo in Stavbenik tretje mesto. Tudi med posameznicami so bile Koprčanke pri kegljanju najboljše. Prvo mesto je zasedla Majda Koprivc (Tomos), drugo Elza Guštin (Podjetje za PIT Koper), tretje pa Nadja Gregorič (Stavbenik Koper).

Pri strelcih so v ekipnem tekmovalstvu najbolj zadevali v tarčo tekmovalci Stavbenika iz Kopra. Tako so prehiteli tekmece iz Mehanotehnike Izola in „obrtne delavce“ iz Kopra. Milenko Panič, predstavnik nazadnje omenjene ekipe je bil najboljši med posamezniki. Gorazd Gorjup (Stavbenik) je v tej disciplini osvojil drugo, Roman Pavlinič (Delamaris) pa tretje mesto. Med posameznicami so najbolj zadevale v črno Dra-

gica Vidali in Iva Petkovič (obe iz ekipe obrtnih delavcev) ter Helena Fanfanagel (Elektro Koper).

Za zaključek naj še povemo,

da bodo najboljše uvrščene ekipe zastopale slovensko obalno območje na letošnjih delavskih športnih igrah Primorske, ki bodo septembra v Tolminu.

Predsednik Obalnega sindikalnega sveta v Kopru tovariš Tihomil Javoršek izroča pokal in diplomu predstavniku ekipe podjetja TOMOS, ki je zmagala v namiznem tenisu – Foto služba DE

LETNE ŠPORTNE IGRE DELAVCEV GRAFIČNE INDUSTRIJE

POKAL OSTAL V MARIBORU

Pod pokroviteljstvom Republiškega odbora sindikata industrije in rudarstva Slovenije in v organizaciji OSO ČP Mariborski tisk so bile v Mariboru od 30. junija do 2. julija 18. letne športne igre delavcev grafične in grafično predelovalne industrije Slovenije. Tradicionalnih športnih iger se je udeležilo več kot 500 grafičnih delavcev iz 17 delovnih organizacij. Tekmovali so v namiznem tenisu, košarki, nogometu, odbojki, streljanju in šahu. Tekmovalci so bila pretežno na igriščih ŽSD Maribor na Taboru, kjer je igre tudi otvoril tov. Stjepan Šaubert, predsednik RO sindikata industrije in rudarstva Slovenije.

Največ športnega uspeha so dosegli športniki iz ČP Mariborskega tiska, ki so zmagali ekipno v 5 disciplinah in dvakrat med posamezniki. To je ponoven dokaz, da je lahko samo redno udejstvovanje in vadba čez vse leto osnova za doseg dobrih rezultatov. Drugo mesto v končnem plasmaju

so osvojili predstavniki ČGP Delo pred Aerom in drugimi.

Na svečanem zaključku iger,

kjer je bila podelitev pokalov, ki jih je podarilo izvozno-uvozno podjetje Contal iz Ljubljane,

točk, 4. Pomurski tisk 142 točk, 5. Ljudska pravica 108 točk, 6. Učne delavnice 92

ŠPORTNE IGRE SAVE

Med celjskimi delovnimi kolektivi dobiva športna rekreacija vedno večji pomen. Tako je tudi v kolektivu celjske poslovne enote zavarovalnice SAVA. Kljub temu, da ta kolektiv ni številčen, najde dovolj tekmovalcev, ki z uspehom nastopajo na različnih sindikalnih tekmovaljih. Tako so preteklo leto dosegli največji uspeh v malem nogometu, s prvim mestom v II. tekmovalni skupini za občinsko sindikalno prvenstvo. Letos pa so bili zelo uspešni tudi v tekmovalstvu v okviru tedna TRIM. V nogometu so premagali ekipo JLA z 2:1. Uspešni pa so bili tudi v kegljanju, streljanju, odbojki, plavanju, namiznem tenisu, teku na 1000 metrov, kolesarjenju in šahu. Tekmovalci so tudi članice v streljanju in kegljanju.

Zelja osnovne organizacije sindikata celjske enote, ki jo uspešno vodi Ivan Krulec, je, da bi se športno rekreativna dejavnost še bolj razvila. Zelijo pa si tudi, da bi se po vzoru drugih panog in podjetij srečali na športnih igrah podružnic zavarovalnice SAVA. To bi bilo mogoče, saj šteje SAVA kar 16 podružnic. S takimi igrami bi dosegli športno rekreativni namen, poleg tega pa bi lahko med sabo izmenjali še delovne izkušnje. MILAN BRECL

● ŽALEC

Občinsko sindikalno tekmovalstvo občine Zalec z zračno puško je bilo na Polzeli. Udeležilo se ga je 26 ekip. Največ uspeha je imela Tovarna nogavic iz Polzele, ki je tudi zmagala. Rezultati ekipno: 1. Tovarna nogavic Polzela 842, 2. Keramična industrija Liboje 820, 3. Feralit Zalec 808 krogov itd. Med posamezniki pa je zmagal Zupanc (Tovarna nogavic Polzela) s 170 krogi pred Korunom 169 (Tovarna nogavic Polzela), Klovjarjem (Feralit Zalec) 163 krogov itd. T. TAVČAR

VII. IGRE VODNIH SKUPNOSTI

V organizaciji in izvedbi Splošne skupnosti „Soča“ Nova Gorica in odbora za telesno kulturo občine Nova Gorica so bile v Novi Gorici minuli teden letos že VII. igre vodnih skupnosti Slovenije. Na tem tekmovalstvu je sodelovalo osem kolektivov vodnih skupnosti iz vse Slovenije, ki so se pomerili v 10 disciplinah. Tekmovalci so se udeležili člani vodnih skupnosti iz Ljubljane, Kopra, Celja, Maribora, Kranja, Novega mesta in Nove Gorice. Skupno je nastopilo več kot 200 tekmovalcev in tekmovalk.

Največ uspeha so imeli tekmovalci iz Celja, ki so osvojili prvo mesto. Drugi so bili Mariborčani, tretji pa tekmovalci iz Kopra.

Posamezni rezultati:
Šah: 1. Celje, 2. Maribor, 3. Koper. Keglanje: 1. Koper, 2. Celje, 3. Maribor. Odbojka: 1. Celje, 2. Maribor. Balinanje: 1. Koper, 2. Celje, 3. Novo mesto. Namizni tenis: 1. Novo mesto, 2. Koper, 3. Celje. Mali nogomet: 1. Maribor, 2. Koper, 3. Nova Gorica. Streljanje: 1. Nova Gorica, 2. Maribor, 3. Koper.

R. KOLENC

g.beltrame

TRIESTE - Corso Italia 25 - Trst

ŽENSKA KONFEKCIJA - MOŠKA KONFEKCIJA

OTROŠKA KONFEKCIJA - POROČNE OBLEKE

Največja izbira konfekcije v Trstu

Pred dnevi je izšla v Ljubljani letošnja druga številka Telesne kulture, naša edina revija za teoretična in praktična vprašanja telesne vzgoje, športa in rekreacije. Približno tako kot vse dosedanje, prinaša tudi najnovejša številka obilo zanimivega branja, predvsem poučnega in strokovnega. Da je revija bogata, skoraj luksuzno opremljena, gre predvsem za precejšno radodarnost s prostorom in opremo publikacije, že vemo in zato tega ni potrebno posebej poudarjati.

No, naj bo tako ali malo drugače: tudi z najnovejšo Telesno kulturo smo lahko zadovoljni. Njene hibe so v pri-

Druga številka Telesne kulture

merjavi z njenimi dobrimi platmi komaj omembe vredne. Takorekoč vsi prispevki so bili vredni objave, zato jih bomo skoraj vse več ali manj z zanimanjem prebrali.

Posebej pa naj omenimo prispevke Silve Kristana „Pomen izletov, pohodov in drugih aktivnosti v naravi“, Toneta Goršiča „Športna značka TRIM – šport za vsakogar“, Tineta Orla „Mladina na plano“, Ivana Križnarja „Nov predmetnik in učni načrti za osnovno šolo...“, Janeza Tometa „Kaj je šolska atletika“ in pa seveda prispevek pod naslovom „Nasveti za plavanje, kovanje in potapljanje“, v katerem so zajete ugotovitve širokega posvetovanja o aktivnostih v vodi.

Dotaknili smo se le nekaterih člankov, ki jih prinaša nova Telesna kultura. Znova pa poudarjamo, da si je vredno vzeti čas in prebrati publikacijo od začetka do konca.

A. UL.

Med slovenskimi morskimi ribiči

Pred dnevi smo bili gostje na eni izmed ladij Delamarisove ribiške flote. Povabili so nas predstavniki samoupravnih organov in družbeno-političnih organizacij Delamarisa, češ da nas nekajurna vožnja po koprskem zalivu prav nič ne obvezuje, da pa bomo med njo lahko bolje spoznali življenje in delo slovenskih morskih ribičev.

In tako smo se ob osmih zvečer znašli v izolskem potniškem pristanišču pred ladjo, na boku katere smo prebrali napis „Knežak“. Ob tem nam je bilo jasno, da ne bomo gostje na povsem navadni ribiški ladji, ampak na tisti, ki so jo izolski ribiči lani opremili za raziskovanje in tako zaorali ledino v znanstveno raziskovanje v slovenskem morskem ribištvu. Sicer pa o tem kaj več kasneje, saj nas je v razgovoru, ki je stekel med vožnjo, raziskovalna dejavnost „Knežaka“ še posebej zanimala.

Na ladji so nas med drugimi pričakali vodja Delamarisove ribiške flote Marjan Prelaz, ki je tudi predsednik sindikalne organizacije v Delamarisu, Tomaž Pavletič, strokovni sodelavec glavnega direktorja, predsednik delavskega sveta Bogdan Golob, sekretar osnovne organizacije ZK Silvo Sirk in Lucijan Pelicon, predsednik sindikalne organizacije v Slavniku. Tu pa je bila seveda tudi posadka „Knežaka“, ki ji poveljuje Jože Hamaršček.sB.

POSLUŽUJEJO SE ZNANSTVENIH RAZISKAV

Ladja se je odlepila od pomola in usmerila svoj kljun proti Piranu in Portorožu. Stekel je pogovor o tem in onem. Najprej seveda o „Knežaku“. „Že dolgo nam je bilo jasno, da bomo iz morja lahko potegnili več le tedaj, če bomo ribolov bolj naslonili na znanstvene raziskave,“ je pripovedoval vodja ribolova Marjan Prelaz. „Trebajo namreč vedeti, ne le kje bomo lovili danes, ampak tudi jutri.“ Zato so se ribiči Delamarisove ribiške flote, ki šteje zdaj 23 ladij, povezali z morskimi biologskimi postajo v Portorožu in skupaj z njo opremili „Knežaka“ za raziskovanje severnega Jadrana. Prvi rezultati so se pokazali že lani. Tudi zasluga „Knežakovih“ raziskovanj je bil namreč lanski rekorden ulov Delamarisovih ribičev tri tisoč petsto ton rib.

MODERNEJŠA OPREMA IN BOLJŠI ULUV

Na osnovi „Knežakovih“ raziskovanj so izolski ribiči dokaj uspešno začeli tudi z letošnjo lovno sezono. Prejšnja leta so začeli loviti šele maja, „Knežakova“ raziskovanja pa so pokazala, da je koncentracija ribjih jat v severnem Jadranu za ribolov primerna tudi že marca. Letos so prvič začeli loviti bolj zgodaj in doslej so nalovili 800 ton rib, kar je 50 odstotkov več kot lani v enakem obdobju. Do konca leta si bodo prizadevali naloviti vsaj toliko, kot so lani in upajo, da bodo uspeli.

Sicer pa večji ulov, ki ga v zadnjem času dosegajo izolski ribiči, ni le zasluga raziskovanj, ampak tudi boljše opremljenosti ribiških ladij. Že dve leti so opremljene s hidravličnimi dvigali za avtomatični izvek mrež, kar omogoča večkratno spuščanje mrež, in tako večji ulov. Delo pa je tudi dosti lažje. To je tudi pripomoglo, da je za sicer še vedno težak ribiški poklic spet nekoliko več zanimanja. Pred leti so morali celo ukiniti ribiško šolo v Portorožu, ker zanjo ni bilo kandidatov. Letos se je za ribiški poklic prijavilo kar 20 mladih fantov.

Modernizacija prinaša svoje in z njo je treba nadaljevati, pravijo izolski ribiči. Lani so vanjo vložili dva milijona dinarjev, letos bodo nadaljnjih šest. Med drugim se pripravljajo tudi na nakup dveh novih ladij, ki bosta opremljeni z mrežami za globinski ribolov. Globinski ribolov bi seveda pripomogel, da bi bil ulov znatno večji, to pa bi prineslo ribičem tudi večji zaslužek.

IN KAKO JE Z ZASLUŽKOM?

Lani, ko je bil ulov dober, je bil tudi zaslužek primeren. Vprašanje osebnega dohodka so nekako uredili, odprta pa so številna druga vprašanja okrog

življenjskega standarda ribičev. V prvi vrsti so tu stanovanja, kjer so z reševanjem problemov šele na začetku, potem je tu vprašanje beneficiranega staža ribičev. Posebna komisija izvedencev je pred kratkim ocenila delovne pogoje ribičev in predlagala ustreznim organom, naj bi ribičem 12 mesecev šteli za 14 mesecev delovne dobe.

SODELOVANJE JE DALO ŽE LEPE USPEHE

Beseda je zatem nanesla na položaj ribiške flote znotraj Delamarisa. Zvedeli smo, da se tudi v Delamarisu pripravljajo na ustanovitev TOZD. Skoraj zagotovo bo ribiška flota samo-

stojna TOZD, poleg te pa bi dobili status TOZD še obrat za predelavo rib „Iris“, obrat živilske proizvodnje „Argo“, obrat pločevinaste embalaže, razvojna služba ter skupne službe. To so zaenkrat šele razmišljanja, odločitve pa bodo odvisne od rezultatov razprav, ki jih pripravlja sindikalna organizacija.

Razen tega že dela skupna komisija Delamarisa in Slavnika, ki proučuje možnosti za ustanovitev TOZD.

Spričo tega skupnega dela Delamarisa in Slavnika nas je, razumljivo, zanimalo sodelovanje med podjetjema, ki sta lani sklenili samoupravni sporazum o medsebojnem sodelovanju in skupnem strokovnem

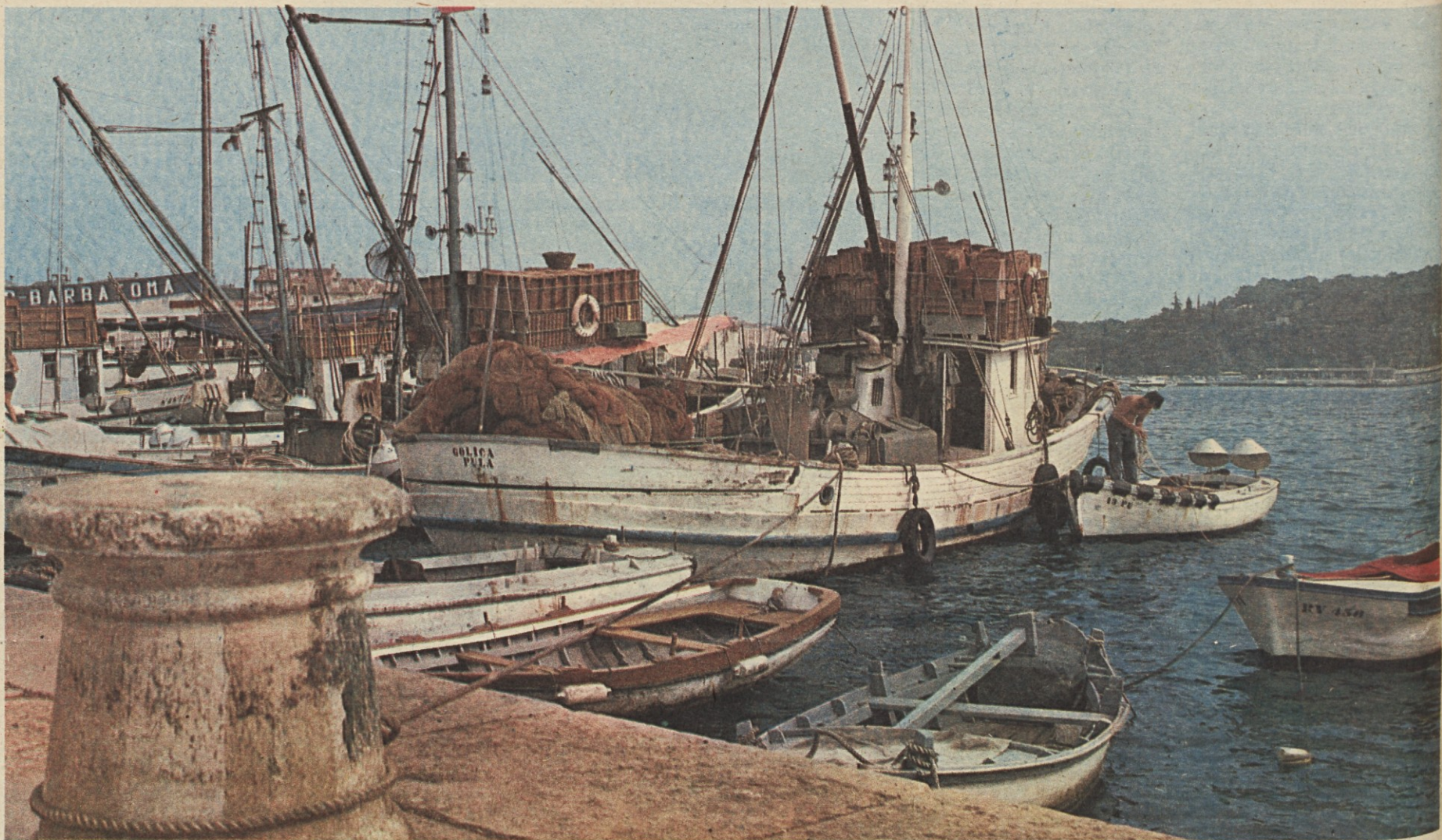
vodstvu: Sodelovanje je koristno za obe strani, so menili predstavniki tako enega kot drugega podjetja.

OBRAVNAVATI VSE ENAKO

In na koncu se je pogovor povrnil čisto k ribiškim vprašanjem. Zanimalo nas je namreč še, kako izolski ribiči gledajo na še neresena vprašanja tako imenovanih kanonskih sredstev, to je sredstev, ki se zbirajo namensko za modernizacijo našega ribištva in odškodnine, ki jo za ribolov v naših teritorialnih vodah plačuje Jugoslaviji sosedna Italija. Zaenkrat so teh sredstev deležna le hrvaška in čmogorska ribiška podjetja. Izolski

Delamaris je že pred letom dal upravičen predlog, naj bi ta sredstva delili med vsa jugoslovanska morskimi ribiška podjetja in tako zagotovili enake pogoje za modernizacijo. Res, da italijanski ribiči ne lovijo v slovenskem morju, vendar se ribiške jate selijo in prisotnost italijanskih ribičev v jugoslovanskem delu Jadrana tako vpliva tudi na manjši ulov slovenskih ribičev. Tako menijo predstavniki izolskega Delamarisa in posadka ladje, s katero smo se še isti večer, ko smo z njo odpluli na morje, vrnili v izolsko ribiško pristanišče. Poslovili smo se z željo, da bi bili še kdaj deležni tako prijetnega srečanja s slovenskimi ribiči.

-KO

Po dolgi noči zaslužen počitek

Foto: STANE KLEMENC

V SREDO, 19. JULIJA BODO ZNANE VSE NEZNANKE V. KOLA NAŠE NAGRADNE IGRE. TAKRAT BOMO NAMREČ IZZREBALI:

— pet starih in novih naročnikov, od katerih bo vsak dobil izdelek tovarne pletenin „ALMIRA“ iz Radovljice. Uredništvo Delavske enotnosti pa bo vsakemu izžrebancu primaknilo še brezplačno naš list za 12 mesecev po tem, ko se naročniku izteče plačana naročnina na naš časopis;

— dva kupona zbiralec naročnikov, od katerih bo vsak prejel gramofon znamke „ISKRA“.

ŠE NEKAJ DNI JE ČAS, DA SE VKLJUČITE V NAŠO NAGRADNO IGRO!

V uredništvu imamo dva bobna. Prvi boben je rezerviran za vsakogar, ki naroči Delavsko enotnost na dom in plača za prihodnjih 12 mesecev celoletno naročnino, ki znaša 26 dinarjev. V tem bobnu pa so tudi imena vseh tistih, ki so naročnino na Delavsko enotnost že doslej sami plačevali in so jo obnovili tudi za letošnje leto. Še je čas, da izpolnite naročilnico in jo pošljete na naš naslov, obenem pa na

naš žiro račun, ki je točno napisan na naročilnici, vplačate naročnino za 12 mesecev.

ČE BOMO VAŠO NAROČILNICO DOBILI DO SREDE ZJUTRAJ DO 8. URE, VAS BOMO UPOŠTEVALI PRI NAŠEM PETEM ŽREBANJU!

Drugi boben sreče je namenjen tistim, ki zbirajo ali bodo zbrali nove naročnike na Delavsko enotnost. Za vsakih pet na novo zbranih naročnikov bo vsak zbiralec dobil kupon, s katerim bo sodeloval pri nagradni igri. Vsakih pet novih naročnikov prinese zbiralcu en kupon; čim več zbranih naročnikov, tem več možnosti za dobiček pri žrebanju. Zbiralcu naročnikov se uniči samo tisti kupon, ki je bil izžreban, vsi drugi pa ostanejo v bobnu še naprej, do konca naše nagradne igre, to je do 20. novembra letos, ko praznuje Delavska enotnost 30. obletnico izhajanja.

Prav tako ostanejo v bobnu vsi kuponi naročnikov, ki niso bili še izžreban.

Žrebanje je enkrat mesečno med 15. in 20. v prostorih uredništva Delavske enotnosti, Ljubljana, Dalmatinova 4. Imena izžrebanih

nagrajencev so objavljena v Delavski enotnosti, ki izide v tistem tednu, ko je žrebanje.

NAGRADE ZA OBČINSKE SVETE

Nagrade smo pripravili tudi za občinske sindikalne svete, ki širijo svoj list Delavsko enotnost med članstvom. Po naših propozicijah dobi nagrado:

— občinski sindikalni svet, na katerega območju se bo letos najbolj dvignilo število naročnikov;

— občinski sindikalni svet, na katerega območju se bo letos najbolj dvignil odstotek naročnikov na Delavsko enotnost v primerjavi s številom zaposlenih.

Za junij smo za občinske sindikalne svete pripravili dva družinska šotora. Na žre-

lost so bili rezultati tako skromni, da je uredništvo sklenilo, da bo to pot podelilo le eno nagrado, drugo pa bo prihranilo za mesec november, ko bomo ponovno pregledali rezultate naših skupnih prizadevanj za povečanje števila naročnikov Delavske enotnosti.

Prva nagrada za občinski sindikalni svet je v juniju potovala v Slovensko Bistrico. Tam se je število naročnikov na Delavsko enotnost v zadnjih mesecih najbolj dvignilo.

Možnosti za nagrade v novembru — k družinskemu šotoru, ki je to pot ostal, bo namreč uredništvo primaknilo še dve bogati nagradi, o njih pa vas bomo obvestili do 5. avgusta — imajo še

mnogi sindikalni sveti. Seveda pa samo od sebe ne bo šlo in malo se bo treba potruditi. Končno pa je DE sindikalni list in občinski sindikalnim svetom ne more biti vseeno, ali je sindikalno članstvo obveščeno o dogajanjih v sindikatu ali ne. Torej pri tem ne gre le za nagrado.

DELAVSKA ENOTNOST PRAZNUJE 20. NOVEMBRA SVOJO 30. OBLETNICO. TUDI VI SE UVRSTITE V KROG NJENIH PRIJATELJEV, POSTANITE BRALCI NAŠEGA TEDNIKA, NAROČITE SE NANJ, SODELUJTE Z NAMI!

NAROČILNICA ZA NOVE NAROČNIKE

Naročam Delavsko enotnost

Ime in priimek: .....

Točen naslov: .....

Naročnino za 12 mesecev v znesku 26.— din bom poravnal na tekoči račun ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, št. NB 501-1-991.